

Laukkaset

Laukkasten sukuseura ry:n jäsenlehti 2/2021

Laukkaset

N:O 2 / 2021, Marraskuu

Laukkasten sukuseura ry:n jäsenlehti

26. vuosikerta

Osoite: Laukkasten Sukuseura ry
Heikki Laukkanen
Runonlajantie 123, Juva

ISSN 1239-8993

SISÄLLYSLUETTELO

Pääkirjoitus	3
Työ jatkuu Tavataan kolmen vuoden kuluttua Punkaharjulla	3
Vesireittejä vastavirtaan	4
Laukkasten 11. sukukokous Tallukassa	5
Papan Perintö	10
Riemukas kohtaaminen Vääksyssä	11
Tästä se virallisesti alkoi	12
Vuoden lehdentekijät Sukulehtikilpailu 2019–2020	13
Sukukirjatyo jatkuu - sukuneuvosto asetti kirjatoimikunnan	14
Uusi sukuneuvosto 2021–2024	16
Laukkalan kirkon vaiheita	24
Totta ja tarinoita sukumme vaiheista muistojen Karjalassa	28
Jäsenistölle	30
Lapsuudenkotini historia ja 1950-lukuni	32
Liikaa maitoa	37
Hernekeitto jäähtyy	38
Suvun tapaamista talkoohengessä	39
Entisajan parannuskeinot	40
Pekka (Petter) Jussi Niilonpoika Laukka	43
Sukukokouksessa Tallukassa	45
Pieni paperinpala	46
Laukkasten sukuneuvosto 2021-2024	47

Sukuseuran kotisivut osoitteessa: www.laukkaset.org

Vastaava toimittaja
Toimituskunta
Taitto
Etukansi
Takakansi

Heikki Laukkanen
Leo Laakko, Antti Laukkanen, Heli Janhonen
Grano Oy
Laukkalan Kirkko
Laukkalan Kirkon hautausmaan sankaripatsas Aseveljen hyvästijättö.

Pääkirjoitus

Työ jatkuu Tavataan kolmen vuoden kuluttua Punkaharjulla

Puheenjohtaja
Heikki Laukkanen

Saimme pidettyä sukukokouksen, vaikka jouduimme sitä viranomaismääräyksien vuoksi kerran siirtämään. Paikalla virallisessa kokouksessa oli 51 jäsentä. Kaikkiaan reilut 60 henkeä osallistui sukukokoukseen tuon päivän aikana. Ohjelmat onnistuivat hyvin. Järjestäjien puolesta uskallan sanoa, että kokouksen kokonaisanti oli monipuolinen. Kiitos vielä kerran kaikille ohjelmansuorittajille ja järjestelyjen sujuvuudesta vastanneille. Tallukka osoittautui järjestelyjen osalta toimivaksi. Näkymät kokouksalasta Vesijärven selälle jäivät monelle mieleen.

Sukukokouksen keskeinen tehtävä on käydä kolmen vuoden toimintaa läpi toimintakertomusten, tilinpäätösten ja toiminnantarkastajan kertomusten perusteella. Toisena tehtävänä on valita toimihenkilöt seuraavalle sukukokouksikaudelle, ja samalla linjata tulevat toimintalinjat kolmeksi vuodeksi. Valittu sukuneuvosto esittäytyy tämän lehden sivuilla. Sukukokous päätti valita minut jatkamaan puheenjohtajana seuraavat kolme vuotta. Kiitos luottamuksesta. Jatketaan työtä yhdessä. Valittu sukuneuvosto tarvitsee työssään jäsenistömme tuen.

Sukuseuran tehtävä

Sääntöjensä mukaan sukuseura toimii järjestämällä kokouksia, joissa jäsenet voivat tutustua toisiinsa. Tästä saimme loistavan esimerkin Jyväskylän Laukkasten sukuhaaran osalta. Heillä oli ensimmäinen tapaaminen isolla porukalla Tallukassa. Sukukokous ja edellisen syksyn sukuseminaari ovat osoittaneet selvästi tapaamisten tärkeyden korona-aikana. Tavoitteenamme on järjestää sukuseminaari sukukokouksen puolivälissä ennen vuoden 2024 Punkaharjun Luston sukukokousta. Pienemmille sukuhaarakohtaisille tapaamiselle on myös tarvetta. Toivottavasti eri sukuhaaroista löytyy aktiivisia järjestäjiä.

Sukukokouksen hyväksymän toimintasuunnitelman mukaan sukuseuran tulee onnistua seuraavissa tehtävissä tulevalla kaudella:

- Sukurekisterin ylläpito ja jäsenistön palveleminen sukurekisterin tiedoilla. Tämä edellyttää sitä, että suvun piiristä löytyy aktiivisia sukututkijoita.
- Hyvätaoisen Laukkaset-lehden toimittaminen. Tähän tarvitsemme myös jäsenistöä aktiivisia kirjoittajia.
- Nettisivujen ajan tasalla pitäminen ja niiden informaation lisääminen. Tulemme lisäämään sivuston tietosisältöjä tulevan kauden aikana.
- Facebookin aktiivinen päivittäminen ja informaation välittäminen. Sukuseuran ryhmän jäsenmäärä on kasvanut lähiainkoina todella nopeasti. Nyt jäseniä on jo yli 400. Facebook-ryhmä on yhteinen alusta Laukkasille. Sinne kaikki voivat tuottaa sisältöä.
- Monipuolisen sukumateriaalin ylläpito ja markkinointi mukaan lukien sukukirjat. Tässä lehdessä on tiedot tuotteista. Jäsenmäärän ylläpitäminen edellyttää, että toimintamme on mielenkiintoista ja palvelee jäsenistön tarpeita.

Toisen sukukirjan käynnistäminen

Toimintasuunnitelmassa ja kokouksen tiedotuksessa nostettiin esille toisen sukukirjan toimittaminen ja hankkeen käynnistäminen. Sukuneuvosto linjaa asiaa tarkemmin tämän vuoden aikana. Tarkoituksena on jatkaa siitä, mihin edellinen sukukirja "Vesireittejä vastavirtaan" päättyi, eli 1700-luvun alusta eteenpäin. Tulemme aktiivisesti tiedottamaan hankkeesta ja sen aikataulusta. Kirjoitan tätä jo lokakuun alussa. Saatte lehden vasta marraskuussa. Toivotan kaikille hyvää ja turvallista talvikautta. Joulukin lähestyy.

Heikki Laukkanen

Vesireittejä vastavirtaan

Laukkasten sukukirja **VESIREITTEJÄ VASTAVIRTAAN** on edelleen saatavana. Kirja on edelleen ajankohtainen, se on oiva lahja jouluksi, syntymäpäiville tai vaikka nuorelle parille häälahjaksi.

KIRJA TILATAAN
Leo Laakolta

MAKSU SUORITETAAN
Laukkasten Sukuseura ry
tilille **FI68 2212 1800 0665 48**

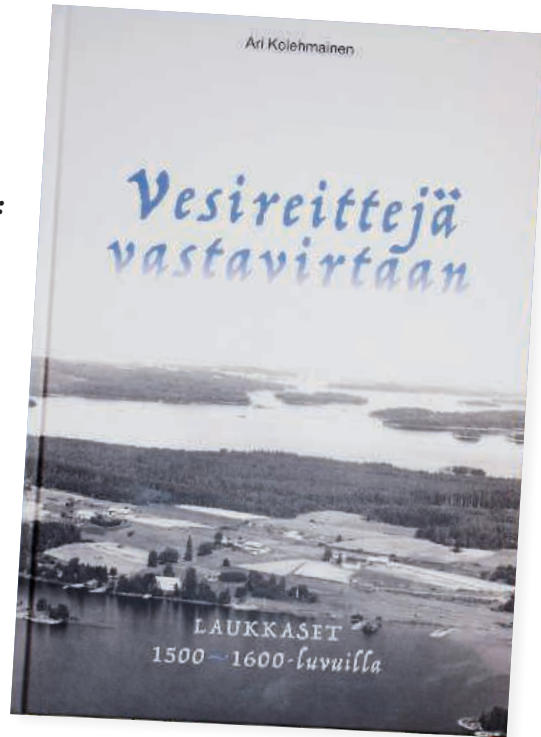
LAITA MAKSUN VIESTIKENTTÄÄ:
Kirjan nimi, oma nimi, osoite,
puhelinnumero

ESIM:
Vesireittejä vastavirtaan
Lasse Lukija, Kirjakatu 2
12345 Sukuseutu
puh . 045 123 4567

Kirjan hinta: 50 €
postitus 10 €
yht. 60 €

KIRJAN
VESIREITTEJÄ VASTAVIRTAAN
TILAUS:

LEO LAAKKO
LATVAKUJA 2
16300 ORIMATTILA
puh. 044 323 7475
leo.laakko@gmail.com

Laukkasten 11. sukukokous Tallukassa

Koronasta huolimatta Laukkasten Sukuseuran yhdestoista virallinen sukukokous ja sukujuhla pidettiin tällä kertaa Asikkalan Vääksyssä, Hotelli Tallukassa 28.8.2021.

Lahdessa 13.10.2019 GreenStar-hotellissa pidetyssä sukuneuvoston kokouksessa päätettiin, että kolmen vuoden välein pidettävä sääntömääräinen sukukokous pidetään Asikkalan Vääksyssä, hotelli Tallukassa, kolmantena heinäkuuta 2021. Vielä keväällä 2020, kun neuvosto kokoontui 7.3. Tallukkaan, koronarajoituksista ei ollut mitään pelkoa. Kutenkin jo maaliskuun lopulla tartuntoja ja altistumisia oli niin paljon, että ravintoloille annettiin aukiolomääräyksiä ja kokoontumisrajoitukset tulivat voimaan.

Kesäkuussa 2021 Päijät-Hämeessä oli voimassa 10. hengen kokoontumisrajoitukset. Sukuneuvosto teki silloin päätöksen, että yhdestoista sukukokous siirretään myöhäisempään ajankohtaan. Hotelli Tallukan kanssa neuvoteltiin uusi ajankohta. Vielä samalla viikolla, kun sukukokous lauantaina pidettiin, Lahti oli kiihtymisvaiheessa ja voimassa oli 10 hengen kokoontumisrajoitus. Se ei kuitenkaan koskenut Lahden ympäristökuntia, joten sukukokous ja -juhla voitiin pitää. Tilaisuus onnistui odotusten mukaisesti ja siihen osallistui noin 60 henkilöä.

Kello 9.00 alkoi ilmoittautuminen ja juotiin tulo-kahvit. Ilmoittautumisen yhteydessä osallistujille jaettiin sukuseuran logolla oleva kassi, joka sisälsi kokouspaketin, arvan, muistikirjan, kynän ja pinssin.

Pihalla oleviin lipputankoihin nostettiin kolme Laukkasten sukuviiriä. Sisääntuloaulassa oli Laukkasten tuotteiden myyntipiste, jossa oli myytävänä mm. "Vesireittejä vastavirtaan", eli Laukkasten ensimmäistä sukukirjaa. Näytteillä oli yli kaksikymmentä eri sukuseurojen julkaisemaa sukukirjaa, joihin kokousvieraat voivat tutustua. Myöskin sukututkimuslinikka oli auki. Siellä jäsenet voivat tarkastella sukunsa tietoja.

Herra Karhu
toivottaa tulijat
tervetulleiksi.

Sukuneuvoston miehet laittavat roll-upia kuntoon.

Johanna ja Taina valmistavat tulijoille kokouspakettia.

Laukkasten sukuhaarojen sukupuuta sisääntulossa
ala-aulassa.

Risto ja Leo
nostavat
Laukkasten
viirin.

Juhla alkoi hartaushetkellä. Sytyttiin kynttilät ja vietettiin hiljainen hetki edesmenneiden Sukuseuran jäsenten muistoksi. Puheenjohtaja piti puheen, jossa hän mainitsi, että sukututkimus on tavallaan kunnianosoitus edesmenneille suvun jäsenille. Sen jälkeen sihteeri Taina Saarenpää lausui Aale Tynnin runon "Kaarisilta". Seuraavana oli FM Ari Kolehmainen videoesitys, jolla hän kertoi kirjoittamastaan Laukkasten ensimmäisen sukukirjan tekemisestä. Hän toi myös julki ajatuksen seuraavasta sukukirjasta ja oli valmis ryhtymään toimeen, jos nyt valittava sukuneuvosto niin päättää. Erkki Kiuru piti luennon DNA:sta osana sukututkimusta. Hän esitteli eri DNA-testien merkitystä sukututkimuksessa. Kiurun mielestä Laukkasten sukukirjassa oli taitavasti käytetty geneettistä Y-DNA67-testiä eri sukuhaaroja tutkittaessa. Hän myös painotti, että edelleen puuttuvista sukuhaaroista kannattaa jatkaa DNA-testien tekemistä.

Sukuseuran puheenjohtaja Heikki Laukkanen avasi sukukokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Sirpa Herve valittiin kokouksen puheenjohtajaksi ja sihteerinä toimi sukuseuran sihteeri Taina Saarenpää.

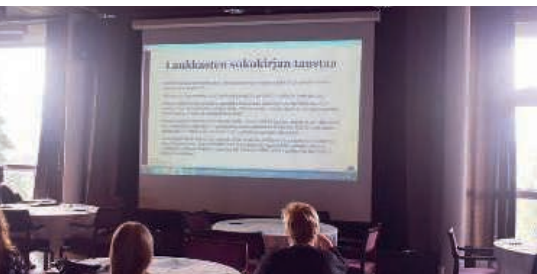
Puheenjohtaja avasi hartaushetken edesmenneille sukuseuran jäsenille.

Taina Saarenpää lausui Aale Tynnin runon "Kaarisilta".

Erkki Kiurun DNA-luento.

FM Ari Kolehmainen
videoesitys.

Yleisö seurasi mielenkiinnolla luentoja.

Videoiden ja äänentoiston tekniikasta vastasi Salla Rossi.

Vasta valittu toiminnantarkastaja Aate Laukkanen.

Puheenjohtaja esitteli vuosien 2018, 2019 ja 2021 toimintakertomukset. Vuoden 2019 merkittävä uutinen oli sukukirjan "Vesireittejä vastavirtaan" ilmestyminen. Kirjaa on myyty yli 200 kpl ja kirjastoihin on toimitettu 30 kirjaa. Lahdessa järjestettiin vuonna 2020 sukukoulutusseminaari, johon osallistui 25 henkilöä koronasta huolimatta. Veikko Laukkanen kiitti sukuneuvostoa koulutuksesta.

Musiikkipuolesta vastasi Emmi Mustonen.

Kokouksen avaus. Sukuseuran puheenjohtaja Heikki Laukkanen, sihteeri Taina Saarenpää ja kokouksen puheenjohtaja Sirpa Herve.

Uusi vastavalittu sukuneuvosto kaudelle 2021-2024.

Puheenjohtaja esitteli toimintasuunnitelman seuraavalle kolmivuotiskaudelle. Sukukokous kävi vilkkaasti keskustelua sukuseuran tulevasta toiminnasta. Erityisesti keskusteltiin kaksi kertaa vuodessa ilmestyvästä lehdestä, sukuseuran nettisivuista ja Facebook-ryhmästä. Lisäksi keskusteltiin vuoden 2024 sukukokouksesta ja mahdollisesti vuonna 2022 järjestettävästä koulutuksesta. Toiveena sen paikaksi esitettiin Savo. Myös sukukirjan jat-

Asikkalan kunnanjohtaja tuo terveiset Asikkalan kunnalta.

Professori Jari Laukkasen luento "Sauna hyvinvoinnin lähteenä".

Emmi Mustonen kertoi sukukirjan teosta.

Emmi Mustosen ja hänen tyttäriensä lauluesitys.

Kunniakirjan saajat.

Taina ja Johanna toimittivat arpajaiset.

Uusi sukuneuvosto kokoontui ensimmäiseen kokoukseensa.

Sukuneuvoston jäseniä kokouksessa.

ko-osa sai aikaan aktiivisen keskustelun. Timo Laukkanen kertoi sukukokousväle Laukkalan kirkon historiasta ja sen purku-uhasta, joka on saanut alueen asukkaat aktivoitumaan kirkon säilyttämisen puolesta. Hän toivotti myös uuden sukuneuvoston jäsenet tervetulleiksi tutustumaan Laukkalan kirkkoon.

Heli Janhonen toi esille sukuseuran merkityksen sukuhaarojen ja sukulaisten kartoituksessa. Helin mukaan perustietojen ohella tulee myös keskustella tunnetasoisesta sukutietoisuudesta. Heli oli saapunut sisartensa kanssa sukukokoukseen tavoitteenaan löytää isänsä sukulaisia. Toive toteutui heti aamukahveilla naapuripöydässä istuneiden Jyväskylän Laukkasten muodossa.

Risto Laukkanen nosti esille aiemminkin todetun sukuseuramme jäsenten ikääntymisen. Sukuseuratoiminta alkaa kiinnostaa vasta neljä-viisikymppisenä, ja haasteeksi neuvostolle sekä kaikille jäsenille jääkin, mikä houkuttelisi nuorempia sukuseuratoiminnan ja sukututkimuksen pariin. Olisiko ratkaisuna sukuhaarojen tai "serkusten" omien kevyempien

tapahtumien aktiivisempi toteutus? Yhtenä ratkaisuna pidettiin myös koulutusten järjestämisestä eri puolella Suomea.

Kokous valitsi seuraavaksi kolmevuotiskaudeksi Laukkasten Sukuseura ry:n puheenjohtajaksi Heikki Laukkanen Juvalta. Heikki toimi puheenjohtajana myös päättyneellä kaudella ja edustaa Kerimäen sukuhaaraa.

Toiminnantarkastajaksi valittiin Aate Laukkanen Savonlinnasta ja varatoiminnantarkastajaksi Marketta Laukkanen Parikkalasta.

Valittiin yhdeksänjäseninen sukuneuvosto. Johanna Lindbohm, Taina Saarenpää, Sami Laukkanen ja Juhani Tenhunen päätyneen kauden sukuneuvostosta ilmoittivat luopuvansa sen jäsenyydestä. Edellisestä sukuneuvostosta valittiin tulevalle kolmivuotiskaudelle Oskari Laukkanen Kuopiosta (Pielaveden sukuhaara), Risto Laukkanen Jyväskylästä (Kesälahden sukuhaara), Pia Laukkanen Jyväskylästä (Kesälahden sukuhaara), Antti Laukkanen Helsingistä (Parikkalan sukuhaara) ja Leo Laakko Orimattilasta (Kiuruveden Kinttaan sukuhaara). Uusina jäseninä valittiin Heli Janhonen Porvoosta (Jyväskylän suku-

haara), Kirsti Laukkanen Jyväskylästä (Jyväskylän sukuhaara), Sirkka-Maaret Pumpanen Sulkavalta (Kurkijoen sukuhaara) ja Pekka Laukkanen Heinolasta (Uukuniemen sukuhaara).

Päätettiin myös, että vuoden 2024 sukukokous pidetään 6.7.2024 Punkaharjulla. Kokouksen jälkeen kokousväki siirtyi alakertaan ruokasaliin lounaalle.

Sukujuhlaa jatkettiin lounaan jälkeen. Asikkalan kunnanjohtaja Rinna Ikola-Norrback kertoi Asikkalan kunnan terveiset. Puheenjohtaja Heikki Laukkanen lahjoitti Laukkasten Sukuseura ry:n puolesta kunnanjohtajalle Laukkasten keittokirjan "Mykyrokasta Casanovan pastaan".

Seuraavana professori Jari Laukkanen piti juhlaesitelmän: "Sauna hyvinvoinnin lähteenä". Hän kertoi suomalaisten saunomisesta koskevasta tutkimuksista ja saunan vaikutuksesta terveyteen. Tutkimukseen oli Jari Laukkanen mukaan helppo saada saunoja, mutta kun tarvittiin suomalainen henkilö, joka ei ollut koskaan saunonut, löytäminen oli ollut vaikeaa.

Myös Jari Laukkaselle lahjoitettiin Laukkasten keittokirja.

Seuraavana vuorossa oli Kunniakirjojen jako. Jaon suoritti puheenjohtaja Heikki Laukkanen Leo Laakon avustuksella. Sukuseura jakoi kuusi kunniakirjaa ansiokkaasta ja tuloksellisesta työstä suvun hyväksi. Kunniakirjat saivat Johanna Lindbohm Mikkelistä, Taina Saarenpää Vantaalta, Pia Laukkanen Jyväskylästä, Pekka Laukkanen Kuopiosta, Risto Laukkanen Jyväskylästä ja Oskari Laukkanen Kuopiosta.

Emmi Mustonen piti esitelmän sukunsa sukukirjaa kirjoittaessaan tehdyistä tutkimuksista. Lopuksi Emmi Mustonen ja hänen tyttärensä esittivät mieliinpainuvan lauluesityksen: "Papan perintö".

Juhlan jälkeen vastavalittu sukuneuvosto kokoontui ensimmäiseen kokoukseensa. Kokouksessa neuvoston jäsenet esittelivät itsensä jamietittiin tulevan neuvoston tehtäviä. Varsinainen sukuneuvoston järjestäytymiskokous päätettiin pitää 9.10.2021 Mikkelissä.

Leo Laakko

Papan Perintö

Sanoitus & sävellys: Emmi Mustonen 2016
Sovitus & tuotanto: Jari Nieminen 2020

**1. Tunnen hyvin miehen tuon,
vie tieni usein hänen luo.
Hän hymyilee ja naurahtaa
kun lapsenlapsen luokseen saa.
Taas istuu kiikkutuolissaan,
valmiina on kertomaan.
Otan esiin kännykän,
muistojansa äänitän.**

**Kertoo hiljaa pappa sodasta;
sen kesistä ja talvista.
Ja mistä silloin voiman saa,
kun toivo katoaa.**

**2. Hän katsoo läpi kyynelten
ja sanoo ääni väristen.
Niin kaukana on aika tuo
vaan aina palaa muistot nuo.
On kaunis lämmin helleyö
tai tammikuinen tähtivyö.
Ei ihanampaa olekaan
kuin on kaunis Suomenmaa!
Kertoo kuinka kotiin kirjoittaa.**

**Rakkaimpansa pian nähdä saa.
Koskaan huomisesta tiennyt ei,
marssi rintamalla vei.**

**3. Hän kertoo juoksuhaudoista
ja kanttiineista, korsuista
kun kävi käsky vartioon
taa rajan kaukopartioon
"Mä kanssa aseveljien,
jaan tunteet sotavuosien
myös ilot, surut suurimmat,
iltapuhteet parhaimmat"**

Tapio Laukkanen Rukajärvi.

**Kertoo, kuinka kotiin palasi
ahkerasti maata rakensi
Vaikka öisin vielä taisteli,
painajaisiin heräsi.**

**4. Kun ensimmäistä untuvaa
taivas sataa valkeaa,
me katselemme vaieten,
kun nousee sinivalkoinen.
Mies vanha, hattu kädessään,
mä ylpeänä vierellään.
Lupaan, muistojansa kuulevat
sukupolvet seuraavat.**

Kappale kertoo Rukajärven suunnan veteraanin Tapio Laukkanen (II/ JR52 5.-6.komppania) keskusteluista pojantytönsä Emmin kanssa. Tapio (6.12.1922-16.6.2020) lähti taivasmatkalle kesäkuussa 2020. Kappale on tehty alunperin Sotaveteraaniliiton Suomi100- juhlavuoden kunniaksi järjestettyyn nuorille suunnattuun sävellyskilpailuun vuonna 2017.

Emmi Mustonen

Riemukas kohtaaminen Vääksyssä

Lähdemme matkaan koko sisarparven voimin. Emmepä olekaan neljästään viettäneet viikonloppua vuosiin. Ilmassa on varovaista toiveikkuutta ja jännitystäkin. Olisiko mahdollista, että saisimme jonkinlaisen tiedon tai vinkin isämme suvusta? Saisimmeko jonkin langanpään, jonka avulla voisimme lähteä selvittämään isämme meille lähes täysin tunteettomaksi jäänyttä sukua?

Tallukkaan saavuttuamme alan saman tien katsella paikallaolijoita 'sillä silmällä'. Tekee mieli alkaa heti kysellä ihmisiltä 'mistä päin olet?' tai 'olisiko hetki aikaa, etsin isäni sukulaisia'. Hillitsen kuitenkin itseni, onhan tässä koko päivä aikaa.

Aulan pöydällä on sukutauluja, joista yhdestä löydämme nimeämme. Siitä selviää, että kuulumme Jyväskylän Laukkasiin. Sitäkään emme olleet tienneet, jännittävää! Aamukahvipöydässä tervehdimme Heikki Laukkasta, joka sanoo, että Leo Laakko saattaisi tietää, olisiko paikalla sukulaisiamme. Tunnistan Leon Facebook-kuvien perusteella ja vedän häntä hihasta. Leo toteaa, että kysykääpä tuosta viereisen pöydän ihmisiltä. Kävelen siltä istumalta vieressä istuvan kolmen naisen luo. 'Hyvää huomenta. Olen Heli Janhonen. Etsin isämme Pekka Laukkanen sukulaisia. Hänen isänsä oli Tuomas Einar Laukkanen. Leo Laakko arveli, että tietäisitte jotakin suvustamme'.

Yksi naisista sanoo saman tien, että 'meidän isämme oli Yrjö Laukkanen, ja hän oli Tuomas Einarin veli'. Siinä heitä siis on! He ovat kaikki kolme isämme serkkuja. He ovat meikäläisiä ja me olemme heikäläisiä, voi ihmettää! Liikutimme ja riemastimme.

Päätämme yksissä tuumin lounastaa saman pöydän ääressä. Siinä sitä juttua riittää! Kuulemme, kyselemme ja kerromme tarinoita suvustamme. Käy ilmi mm. että siskoni Tuija ja isäni serkku Pirkko asuvat molemmat Kouvolassa. Seuraamme on tässä vaiheessa liittynyt

Etummaisena pöydän ympärillä vasemmalla Pirkko Laukkanen ja Helena Reina (Yrjö Laukkanen tyttärenä) ja Heli Janhonen (os. Laukkanen) Takimmainen pöytä vasemmalta Salla Aksentjeff, Tuija Toikander ja Tuula Ahlroth (Tuomas Einar Laukkanen pojantytöt)

Kuvasta puuttuu kuvan ottanut Kirsti Laukkanen.

Kokoukseen osallistuneet Jyväskylä Laukkaset yhteiskuvassa.

myös kaksi muuta naista Jyväskylän Laukkasista.

Kokouksen päätteeksi perustamme WhatsApp-ryhmän, jonka kautta tulimme pitämään yhteyttä. Jaamme valokuvia, autamme toisiamme tunnistamaan kuvien henkilöitä. Kaikki tämä on liikuttavaa ja herättää kiitollisuutta. Nämä ihmiset tuntuvat heti omilta, tärkeiltä.

Mitä kaikkea meillä vielä onkaan edessä!

Heli Janhonen

Tästä se virallisesti alkoi

Kävin isäni Otto Laukkasen (s. 1921) jäämistöä lävitse. Löysin lehtileikkeen kesältä 1988, joka oli julkaistu Punkaharjulla ilmestyvässä Puruvesi-lehdessä. Sukuseuran alullepanijat olivat lähettäneet lyhyitä juttuja ennen palokunnan talon perustamiskorjausta. Ainakin Savonlinnan seudulla se julkaistiin lehdesä. Jutuissa mainituista allekirjoittajista Riitta Laukkanen valittiin kesällä 2018 Savonlinnan kokouksessa sukuseuran kunniajäseneksi.

Tämän ilmoituksen pohjalta isäni ja setäni houkuttelivat minut kuskiksi, ja kävimme perustamiskokouksessa aina Helsingissä asti. Innostus oli kova; sukua kokoontui noin 80 henkeä, sukuseura perustettiin, säännöt hyväksyttiin ja valittiin ensimmäinen sukuneuvosto. Hankkeen perustamisporukan - työrukkasen - työ oli onnistunut. Siitä on nyt 34 vuotta. Seura on vireä ja sillä on nyt noin 700 jäsentä.

Sukuneuvoston puheenjohtajaksi valittiin palokunnan talolla Lauri Laukkanen Enosta ja varapuheenjohtajaksi ns. Kontulan Matti eli Matti Laukkanen Pielaveden sukuhaarasta. Hän oli keskeinen henkilö sukuseuran perustamisessa ja perustamiskokouksen valmisteluissa. Minut valittiin setäni Paavo Laukkasen esityksestä ensimmäiseen sukuneuvostoon. Pienestä lähdettiin liikenteeseen, mutta jo kahden vuoden päästä Laukkasia kokoontui sadoittain Savonlinnaan ja matkasi laivoilla yhteen suvun lähtöpaikkaan, Laukansaareen. Viimeistään tällä laivamatkalla oli selvää, että Laukkaset haluavat ja tarvitsevat oman toimivan sukuseuran.

Kun sukuseuran keskeinen työ on menneisyyden tallentaminen, on paikallaan tallentaa myös sukuseuran historiaa. Julkaisemme tässä lehdessä Puruveden ilmoituksen kesältä 1988.

Heikki Laukkanen

Laukkanen, tutki juuresi

Laukkasia on ympäri laajaa Suomenmaata. Mutta mistä tämä suuri suku on lähtöisin? Karjalasta, Savosta vai muualta? Miten eri sukuhaarat liittyvät toisiinsa? Vanhimmat tiedot ovat 1400-luvulta; Laukansaaria ja Laukkalan taloja löytyy useita...

Vastauksia saadaksemme me Suomen Laukkaset kokoonnemme ensi kertaa yhteen sukututkimuksen merkeissä, kuulemme asiantuntijaa, vertailemme tietoja, nautimme kevyen lounaan ja perustamme sukuyhdistyksen tutkimuksen yhdyssiteeksi. Kirjoita muistiin ja pane sana kiertämään:

Lauantaina 13.8.1988 klo 12.00 Helsingin VPK:n ravintolassa, Albertinkatu 29, 00120 Helsinki.

Ilmoittaudu mahdollisimman aikaisin. Meiltä saat myös lisätietoja.

Valmistelevan toimikunnan puolesta:

RIITTA LAUKKANEN
Eteläinen Hesperiankatu 12 B 34
00100 Helsinki puh. 90-497 956

PEKKA LAUKKANEN
Solnantie 24 B 23
00330 Helsinki puh. 90-483468

Vuoden lehdentekijät Sukulehtikilpailu 2019–2020

Sukuseurojen keskusliitto ja Sukuviesti-lehti järjestävät joka toinen vuosi Sukulehtikilpailun, johon voivat osallistua kaikki sukuseurat ja sukuyhdistykset.

Tämänkertaisen kilpailun palkitsemiset julkistettiin 22.5.21 Sukuseurojen keskusliiton kevätkokouksen yhteydessä Espoossa.

Kilpailun raadin jäsenet Irina Baehr-Alexandrowsky ja Marko Wahlström kertoivat raadin perusteluista seuraavaa:

- Halusimme nostaa lehden tekijät ja sisällön uudella tavalla esille. Jo ennen varsinaisen tuomarointitehtävän alkua oli alusta saakka selvää, että päätimme astua pois perinteiseltä hiekkalaatikolta - ja samalla haastaa myös itsemme luku- ja arviointiurakkaan ryhtyessämme.
- Yleisesti on todettava, että kilpailuun osallistuvien lehtien taso on sisällöllisesti hyvä ja laadukas. Lehdissä on kiinnostavia tarinoita ja rikas kieli. Suku- ja sukututkimuseurat panostavat lehtien sisältöön, mikä vaatii kirjoittajilta aikaa ja paneutumista.
- Kilpailuun osallistuvissa lehdissä näkyi myös sukulehtien moninainen kirjo aina tiedotetyylisestä valokopiolehdessä huoliteltuun aikakautiseen lehteen sekä verkkojulkaisuun.
- Lehtien ulkoasun tehtävänä on helpottaa ennen kaikkea lukijaa löytämään häntä kiinnostava sisältö. Lehden toimittamisen perusta luodaan kuitenkin sisällöllä: näkökulmilla, haastateltavien valinnoilla ja tekstiä tukevilla valokuvilla.
- Tämän kunnia-arvoisan tehtävän saatamme halusimme ennen kaikkea kannustaa niin kilpailuun osallistuneita kuin muitakin sukuseuralehtien tekijöitä

Laukkaset, nro 2/2019.
Laukkasten sukuseura ry.

Vuoden paikallishistoria -juttupalkinto

Liikemiehellä on oma kivitalo.
Juttusarjan 2. osa. Kirjoittaja: Ville Vilén.

Juttusarjan toinen osa tuo ansiokkaalla tavalla esille Savonlinnan unohdetun suurmiehen, liikemies Kustaa Laukkasen elämää.

Sukukirjatyö jatkuu - sukuneuvosto asetti kirjatoimikunnan

Sukukokous hyväksyessään alkaneen kauden toimintasuunnitelman Tallukassa päätti samalla käynnistää toisen sukukirjan tekemisen. Ensimmäinen sukukirja valmistui v. 2019. Valmistunut sukukirja "Vesireittejä vastavirtaan" esittelee itäsuomalaisten Laukkanen-nimisten sukujen vaiheita vanhempien asiakirjojen alusta 1540-luvulta 1700-luvun alkuyksymmeneen. Käsiteltävä ajanjakso päättyy suunnilleen Uudenkaupungin rauhaan 1721. Tavoitteena uudessa kirjassa on jatkaa suvun vaiheiden selvittämistä 100 vuotta eteenpäin siitä, mihin ensimmäinen kirja päättyi. Ensimmäisen sukukirjan kirjoitti FM Ari Kolehmainen.

Sukuneuvosto asetti kokouksessaan 9.10.2021 kirjatoimikunnan, johon tulivat Antti Laukkanen, Leo Laakko, Heli Janhonen, Kirsti Laukkanen, Oskari Laukkanen ja Heikki Laukkanen. Tavoitteena on, että toinen sukukirja valmistuu vuoden 2024 Punkaharjun sukukokoukseen mennessä. Tarkempi aikataulu valmistellaan valittavan kirjoittajan kanssa.

Lähtökohtana on kaikkia sukuhaaroja käsittelevä kirja, joka toisi Laukkaset 1700-luvun alusta suuriruhtinaskunnan aikaan 1810-luvulle, eli kertoisi 100 vuotta lisää Laukkasten historiaa. Mukaan tulisi tässä ajanjaksossa sellaisia sukuhaaroja, joiden esivanhemmista ei ollut tietoja ensimmäisen sukukirjan ajanjaksolta. Tältä sadan vuoden jaksolta on paljon materiaalia olemassa myös sukuseuran sukutallenteissa. Samalla toinen sukukirja olisi vankka perusteos kaikille Laukkasten historiasta kiinnostuneille. Tästä ajanjaksosta eteenpäin eri sukuhaarat voisivat jatkaa omilla kirjoillaan halutessaan aina nykypäivään asti.

Vuoden 2022 aikana sukuseura kannustaa tekemään lisää BIG-Y DNA-testejä sukuhaarojen välisten yhteyksien selvittämiseksi. Tältä osin vastuullinen sukuneuvostossa on varapuheenjohtaja Antti Laukkanen, joka kirjoitti ensimmäisen sukukirjan Karjala-osuuden. Kirjan sisältöä tullaan tarkentamaan yhdessä kirjoittajan kanssa ja siitä päätetään ensi vuoden aikana. Tavoitteena on, että kirjoitustyö saadaan valmiiksi vuoden 2023 loppuun mennessä.

Ensimmäisen sukukirjan nimestä sukuseura järjesti nimikilpailun. Savon ja Karjalan erämaiden asutushistoriaa parhaiten kuvaavaksi valittiin nimi "Vesireittejä vastavirtaan". Laukkasia on 1500–1600-luvuilla asunut eri puolilla Savoia ja Karjalaa. Myöhemmin Laukkaset ovat yleisten muuttoliikkeiden myötä levinneet koko Suomeen ja jonkin verran maailmalle. Alkukoti monilla Laukkasilla on nykyisen Savonlinnan seutuvilla, josta on muutettu vesireittejä pohjoiseen erämaita asuttamaan. Toinen muuttosuunta oli Karjala itärajan siirtyessä erityisesti Stolbovan rauhan jälkeen, kun Käksälmen läänistä tuli osa Ruotsin valtakuntaa. Laukkaset olivat 1600-luvulla mukana asuttamassa karjalaisista ortodokseista tyhjentyvää Ruotsin valloittamaa aluetta. Nyt olisi aika ideoida nimeä 1700-luvun Laukkasille.

Heikki Laukkanen

Sukuseuran tuotteita saatavissa

**SEINÄ-
VAAKUNA**
14 x 21 cm
25€

ISÄNNÄNVIIRI
Kahta pituutta
3 tai 4 m
60€

RINTAMERKKI
(pinssi)
5€

KOLMIOLIPPU
10€

KAUPPAKASSI **3⁵⁰**

Tulliaiseksi
ja
merkkipäivä-
lahjaksi
PÖYTÄLIPPU
30€

**160 sivuinen
KEITTOKIRJA**
30€

**KOLMAS
PAINOS!**

TEE TILAUS:

Hintoihin lisätään
pakkaus- ja postituskulut.

Soita Pia Laukkanen
puh. 050 344 0456

tai mariapia.laukkanen@gmail.com

Maksassa laita viestikenttään: Oma nimi ja puhelinnumero

Uusi sukuneuvosto 2021–2024

Heikki Laukkanen puheenjohtaja

Sukukokous valitsi minut toiselle kaudelle puheenjohtajaksi. Ensimmäisen kerran minut valittiin sukuneuvostoon seuran perustamiskokouksessa 1988. Olin silloin kaksi kautta sukuneuvostossa, joista toisen kauden varapuheenjohtajana. Sen jälkeen olin yhden kauden tilintarkastajana. Parikymmentä vuotta on kulunut Laukkaset-lehteä lukevan jäsenen roolissa. Olen seurannut ja osallistunut välillä laiskemmin ja taas aktiivisemmin sukuseuran toimintaan koko sen toimintahistorian ajan. Sukuseuralla alkoi 34. toimintavuosi.

Ensimmäinen tiedetty esi-isäni Laukkasten isälinjassa Savon vanhimman maakirjan mukaan asui jo 1541 Punkaharjun Laukansaaressa. Hän oli myös Heikki Laukkanen. Laukansaaressa sukuhaarani muutti 1730-luvulla Pitkälään Savonlinnasta 15 kilometriä kaakkoon lähelle nykyistä Tanhuvaaran liikuntaopistoa. Seuraava muutto tapahtui 1800-luvun vaihteessa Putikkoon, joka on 10 kilometriä Laukansaaressa kaakkoon. Seuraavassa sukupolvessa palattiin lähelle Pitkälää Moijin hovin Rasalanmäen torppaan, joka sitten itsenäistyi tilaksi 1900-luvun alussa. Isoisäni muutti perheineen Moijilta (nykyisin Moinnie-meltä) Pihlajaveden yli Metsäpirtin torppaan Ruhvanan kylälle Riukonsalon laidalle 1920-luvun alussa. Sekin tila itsenäistyi maareformissa. Lapsuuteni kasvoin sodan jälkeisellä kylmällä tilalle lähellä isoisäni tilaa. Kaskipellon tila sijaitsi silloisen Säamingin kunnan Ruhvanan kylällä. Kotipaikkani on nyt Savonlinna. Se oli välillä 40 vuotta Punkaharjua.

Vanhempani raivasivat tilan 1940–1960-luvuilla korpeen. Isälinjani suku ei ole 2000-luvun alkuun mennessä muuttanut 30 kilometriä kauemmaksi Laukansaaressa. He ovat aina päässeet Pihlajavedelle kalastamaan. Olemme sisarusteni kanssa päässeet jo kauemmaksi, mutta suvulla on edelleen yhtei-

Heikki Laukkanen.

nen kesäpaikka Pihlajaveden rannassa Vuoriniemellä.

Eläkkeelle jäin viisi vuotta sitten Juvan kunnanjohtajan tehtävistä. Opiskelin aikanaan Tampereen yliopistossa. Olin eri kuntien palveluksessa 43 vuotta. Joutseno, Tottijärvi, Luopioinen, Viljakkala, Lappeenranta ja Juva ovat palkkaa eri tehtävissä maksaneet. Lähipiiriin kuuluvat vaimoni Terhin lisäksi lapsieni Sallan ja Sampon perheet. Minulla on neljä aktiivista lastenlasta ja he kutsuvat minua ”äijäksi”.

Olen saanut elää kohtuullisen terveenä ja voinut osallistua aktiivisena eläkeläisenä. Sukuseuran lisäksi olen tällä hetkellä paikallisen kulttuuriyhdistyksen puheenjohtaja, kotijärveni suojeluyhdistyksen puheenjohtaja ja rotarien presidentti. Lisäksi olen jäsenenä useissa yhdistyksissä. Lukeminen ja erityisesti historia ovat intohimoni. Liikkumisessa olen siirtynyt jo paikallaan olevaan palloon eli golfiin. Korona on rajannut matkustelun vähiin, mutta mielelläni sitä teen. Tällä hetkellä olen hyvin motivoitunut hoitamaan sukuseuran tehtävää yhdessä neuvoston ja jäsenistön kanssa.

Antti Laukkanen varapuheenjohtaja, DNA-vastava, sukutallenteet, lehden oikoluku

Synnyin puoli vuosisataa sitten silloisessa Sippolan kunnassa, Keskisessä Kymenlaaksossa, missä vanhempani toimivat opettajina. Muutimme seuraavana vuonna Kymijoen länsirannalle Anjalan puolelle. Näistä pitäjistä muodostui muutamaa vuotta myöhemmin Anjalankosken kauppalaja ja edelleen kaupunki, jonka Kouvola sittemmin söi sisäänsä. Lapsuuteni vietin siis kaakkoista Suomea halkovan suuren joen rantamilla, Kustaan sodan taantumien kulttuurimaisemissa.

Juureni ovat kuitenkin karjalaispainotteiset, 1/8-savolaisuudella höystettynä. Isäni sukujuuret ja Laukkas-sukuhaarani ovat Parikkalasta, tarkemmin Kinnarniemen kylästä, joskin isäni syntyi naapurikylässä Rautalahdella, jossa isovanhempani toimivat opettajina, kuten edellisessä lehdessä tarkoin selvitettiin. Äitini suku on puolestaan kotoisin rajan taa jääneiden laatokan-karjalaisten Kurkijoen ja Jaakkiman (myöhemmin Lumivaaran) pitäjistä. Tätä kautta minulla on esipolvia myös Kurkijoen Laukkasissa, joskin lähimmillään 1700-luvun puolivälin mailta.

Intouduin sukututkimuksesta ja paikallishistorioista parikymmentä vuotta sitten, kun äitini vei meidät katsomaan lapsuutensa kotipihaa ja muita Kurkijoen satumaisen kauniita maisemia. Auringonlasku alkukesän vienen vihreän sävyn reunustamalla Laatokalla vei sielun kerralla ja lopullisesti. Pieni katsaus siihen, millaisia ihmisiä noilla seuduilla oli aikanaan asunut, johti sangen kattavaan esipolvitutkimukseen ja sittemmin laajempaankin tutkimustyöhön. Olen ollut kiinnostunut DNA-tutkimuksen suomista mahdollisuuksista, ja perustin jo melko kauan sitten Laukkasten sukunimiryhmän Family Tree DNA -palvelun yhteyteen. Sinne onkin ilokseni liittynyt muutama kymmen aktiivista suvustaan kiinnostunutta, ja olemme saaneet sukuhaarojen tutkimiseen runsaasti pohjaa. Olen myös ottamassa seuran sukutal-

Antti harjoittaa vettyneen arkeologisen materiaalin konservointia Museoviraston Kokoelma- ja konservointikeskuksessa. Kyseessä on keskiaikaisesta laivanhylystä peräisin oleva ikkunaluukku.

lennevastaavan tehtävät vastaan jonkinlaisella siirtymäajalla.

Harrastusteni kirjo on suuri ja vaihtelevakin. Musiikin parissa olen touhunnut pitkään. Soittelen joitakin instrumentteja, vähän saatan laulaakin. Big Bandissa puhallan pasuunaa, rock-bändissä soitan bassoa. Kitara ja piano ovat myös olleet pitkään läsnä. Ilmailu tuli mukaan melko nuorena. Ylioppilaskirjoitusten jälkeen lensin ensimmäisen lupakirjani, ja niitä on tullut vuosien varrella pari lisää. Olen myös opettanut lentämistä ja kuskannut laskuvarjohyppääjiä taivaan sineen. Lisäksi teen monenlaisia asioita käsilläni – lentokoneiden ruuvaimisen lisäksi puutyöt ja kitaranrakennus ovat mieluisia puuhia. Lukemista, kirjoittamista, historiaa, tutkimusta, penkomista, etsimistä ja ehkä joskus löytämistäkin puuhastelen mielelläni. Pikku sivuhommina käännän animaatio-osarjojen jälkiäänityskäsikirjoituksia, ja yritän saada joskus aikaan kyläkirjan Kurkijoen rantakylästä. Mutta kaikista parasta on pojan jalka-

palloharrastus ja sen parissa toimiminen. Olen näemmä huoltaja, joukkueenjohtaja ja varusteavastavakin.

Opintoni ovat olleet myös moninaisia. Minusta kun piti tulla ammattilientäjä, vaan ei tullut, joten olen sitten haeksinut paikkaani vähän sieltä sun täältä. Olen opiskellut tietojenkäsittelytieteitä, kieliä ja kasvatustieteitä yliopistossa, elektroniikkaa sekä kone- ja lentotekniikkaa ammattikorkeakoulussa, lentokoneasentajan tutkinnonkin joskus suoritin. Kun urani Finnairin palveluksessa vaihtui uuteen uraan Suomen Ilmailumuseossa, olen opiskellut esinekonservaaattorin tutkintoa varten, ja kukaties ensi vuonna saan viimein paperitkin ulos Metropolia-AMK:sta. Haaveena olisi vielä täydentää sitä YAMK-tutkinnolla, joka vastaa kutakuinkin maisterintutkintoa.

Perheeseeni kuuluvat puolisoni Jenni ja 11-vuotias poikamme Tuomas, joka käy viidettä luokkaa ja on aiempaan viitaten innokas pikkufutari. Kotimme sijaitsee Helsingin Vuosaaren merellisissä maisemissa. Kesäpaikkamme sijaitsee itärajalla entisen Saaren pitäjän alueella, josta isovanhempani ostivat tilan jouduttuaan evakkoon Kurkijoelta. Paikka kuuluu nykyään Parikkalaan ja sijaitsee kym-

menen kilometrin päässä ikäaikaisilta juuriltani. Niiden juurien lisäksi olen ollut melko innokas Kurkijoki-aktiivi. Toimin Kurkijoki-Seuran hallituksessa sekä Kurkijoki-Säätiön muutamissa toimikunnissa. Olemme käyneet vuosikausia pari-kolme kertaa vuodessa harjoittamassa kulttuuriyhteistyötä, joka on konkretisoitunut eritoten Kurkijoen vanhojen suomalaishautausmaiden kunnostamisena ja inventoimisena. Olen myös laskenut melkoisen määrän koordinaatteja sukunsa kivijalkoja etsiville ja käynyt näiden kanssa tekemässä myös maastotutkimuksia. Korona katkaisi paitsi perinteen, myös nämä harrasteet toistaiseksi. Ehdin saada presidentin isän, maatalousneuvos Evald Relanderin Kurkijoen keskimmaisella hautausmaalla sijaitsevan hautakiven konservointiprojektin hyväälle alulle, mutta työ on odotellut jatkajaa jo kaksi ja puoli vuotta. Josko taas ensi keväänä?

Olen iloinen saadessani toimia Laukkasten Sukuseuran sukuneuvostossa, ja olla omalta osaltani mukana luomassa sitä pohjaa, joka toivottavasti kantaa pitkälle tulevien polvien elämään. Tästä nöyryn kiitos sukukokoukselle, joka mahdollisti tämän. Jatketaan entisten sukuneuvostojen ansiokasta työtä tällä osin uudistuneella kokoonpanolla!

Koivujärven antama 9 kilon hauki verkosta, kesämökin rannassa 10.10. 2020. Ihmettelemässä sisaren lapsenlapsia. He olivat mukana isoenon veneessä kalareissulla. Kun aloin siivota sitä, mahasta löytyi vielä elävä puolikiloinen ahven! Lapset muistavat kalaonnen varmaan loppuelämänsä.

Oskari Laukkanen varainhoitaja

Jatko Sukuneuvostossa 2021

Olen ollut sukuneuvostossa 2020 alkaen ja rahastonhoitajana vuodesta 2010. Kuulun Pielaveden Laukkasiin, joista ensimmäinen, Heikki (Henrik) Laukkanen, tuli Pielaveden Rytkynsaloon vuonna 1559. Hän perusti sinne Laukkasten kantatilan. Pielavesi oli tuolloin yksi Rautalammin emäpitäjän kylä. Sukuseuran DNA-testeistä ei ole vielä luotettavasti selvinyt, mistä hän tarkalleen "ilmestyi" tuon raukan rajaseudun erämaahan.

Noilta ajoilta säilyneiden maa- ja henkikirjojen mukaan olen Rytkynsalon isännän jälkeläinen suoraan alenevassa polvessa ja edustan 12.

sukupolvea. DNA-testini vahvisti geeniperimän. Se tehtiin 23.11.2016, ensimmäisen sukukirjamme sukuhaaroja selvitettyä. Olen kasvanut 8-vuotiaaksi saakka Pielaveden Koivujärven Kaijansaareen. Saareen rakennettun varhaislapsuuteni kodin historiasta kerron toisaalla tässä lehdessä.

Olen nyt ollut eläkkeellä yli 6 vuotta. Elämäntyöni tein Kuopiossa, rakennusalan suunnittelijana. Itsenäisenä yrittäjänä kahden vastuunalaisen kumppanin kanssa toimin vv.1988...2012. Yrittämisen alkutaipaleelle osui maamme 1990-luvun alun vaikea lama, joka koetteli erityisen rajusti rakennus- ja pankkialaa. Yrittämisen ylä- ja alamäet tulivat tutuiksi, mutta niistä selvitettiin.

Kotiseutuni Pielaveden pohjoisreunalla on säilynyt edelleen syrjäseutuna, mutta minulle rakkaana rauhoittumisen paikkana. Ruuhkavuosien aikana, yksityiselämäni käännteissä ja työelämän hullunmyllyssä. Omistan 3. sukupolvena Koivujärven Kaijansaaren pohjoispään. Sen lähellä mantereessa on myös hiukan metsää.

Sanon tutuille rakennusalan ammattilaisille, että Pielavedellä on minulla kuntosali, jonka pinta-ala on 250 000 bruttoneliötä (rajanaa-

pureille sanon, että 25 ha). Kuntoiluvälineet: useita moottorisahoja, joista joku aina käynnistyy, raivaussaha, kaatokahvasaha, kirveitä, vesureita ja vesakkoraivain. Niiden avulla tulee kunto mitatuksi ja intohimoni - metsänhoito - tulee lihaksi, tai pikemminkin hyvälaatuiseksi tukkipuiksi! Askelen hienoinen lyhenemistai-pumus pidetään aisoissa niin kauan, kuin terveyttä riittää.

Kalaisa Koivujärvi antaa tuoretta kalaa, mökkirannan veneliiterin nurkalta viritetyistä verkkojatoista alkaen. Marjastus, metsämarjojen keruu sekä luonnon tarkkailu säästään, arvostaen ja kunnioittaen kuuluu mökkielämäni pyryviin suuntaviittoihin.

Asun Kuopiossa ja täällä laulan kuorossa. Olen kahden yhteisön (sukuseuramme sekä Pohjois-Savon Rakennusinsinöörit ry.) rahastonhoitaja. Täällä kaupungissa liikun hiihtäen, uiden, pyöräillen ja retki luistellen Kallavedellä, milloin talvet sallii. Joskus päästän kynän tälle irralleen. Kirjoitusharrastukseni ja sukuseuratyö jatkuu.

*Kuopio 14.10.2021
Oskari Laukkanen*

Pia Laukkanen Laukkasten tuotteiden myynti

Sukuneuvoston jäsen vuodesta 2009 alkaen. Nyt päättyneellä kaudella olen huolehtinut suvun tunnusten myynnistä. Erityisen suosittuja ovat olleet sukuvierit ja keittokirjat.

Olen lähtöisin Pohjanmaalta, Nivalasta, missä synnyin 1951. Ylioppilaksi kirjoitin Oulussa. Oulu oli myös opiskelukaupunkini. Minulla on neljä lasta ja kahdeksan lastenlasta ja lisää taitaa olla tulossa.

Perheessämme on nyt yhteinen harrastus Laukkasten sukuseura. Puolisoni Risto on toiminut sukuseurassa monissa eri tehtävissä. Jäin viisi vuotta sitten eläkkeelle Sotainvalidien Sairaskodin Johtajayliääkärin tehtävästä. Vuonna 2019 vammauduin, ja nyt uutena asiana on sähköpyörätuolin käytön harjoittelu. Olen huomannut, että Jyväskylä on ympäristönä varsin esteetön kaupunki.

*Riemuylioppilas
Pia Laukkanen.*

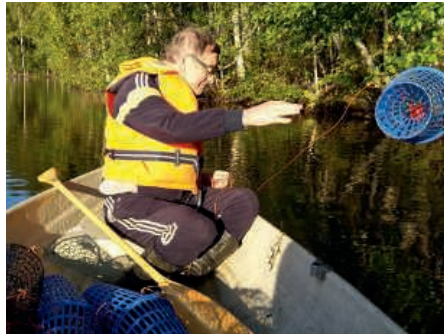

Sukuseuratoiminnassa näen suvun tutkimisen ja esi-isiemme historiaan tutustumisen lisäksi tärkeänä yhteiset tapaamiset pienemmällä tai suuremmalla joukolla. On mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin, jotka eivät ole perhepiiristä tai työkuviosta tuttuja. Toivotaan ja toimitaan siihen suuntaan, että saamme myös nuorempaa joukkoa mukaan ja he löytäisivät mielekkyyttä tällaisesta toiminnasta.

Risto Laukkanen jäsenrekisterin hoitaja

Sukuseuran varapuheenjohtaja 2006–2009, puheenjohtaja ja samalla Laukkaset-lehden vastaava toimittaja 2009–2015, vuodesta 2015 jäsenrekisterin hoitaja sekä monia muita tehtäviä sukuneuvostossa 15 vuoden aikana. Olen liittynyt Laukkasten sukuseuraan vuosituhatosen vaihteen tienoilla, ja kuten tehtävistäkin näkyy, aktiivisesti aloin toimia sukuseurassa vuodesta 2006 alkaen.

Sukuseurassa toimimisen yhteydessä minulle selvisi, että kuulun Laukkasten Kesälahden sukuhaaraan. Savolais-karjalaisen perheen toiseksi vanhimpana lapsena synnyin Maaningalla 1948. Isäni vaihtelevien tehtävien johdosta olen lapsuudessani asunut monilla paikkakunnilla, ja kouluni olen käynyt Simpeleellä ja Parikkalassa. Ammattiopinnot olen suorittanut Oulun yliopistossa. Ilmavoimissa Tikka-koskella suoritetun varusmiespalvelun jälkeen olin varma, etten palaa ilmavoimiin. Kuitenkin jo vuoden päästä olin jälleen ilmavoimien palveluksessa, ja tällä toisella kerralla viivyn val-

Ravustaja Risto Laukkanen.

tion leivissä noin 34 vuotta aina eläkkeelle jäämiseen asti aprillipäivänä 2008.

Eläkkeellä päivät ovat kuluneet sukuseuratoiminnan lisäksi talomme remontoinnissa, kevyessä liikunnassa, mökkeilyssä, kalastamisessa ja ravustamisessa, ilmavoimien kiltatoiminnassa ja Rotary-toiminnassa. Matkailu eri puolilla maailmaa on ollut pitkäaikainen mielenkiinnon kohde. Myös kahdeksan lastenlastani ovat saaneet osansa ukin huomiosta.

Leo Laakko lehden toimittaja, sukutallenteet

Olen kolmatta kautta sukuneuvoston jäsenenä. Toinen kausi oli sikäli mielenkiintoinen, että ensinnäkin sain olla mukana Laukkasten sukuseura ry:n ensimmäisen sukukirjan "Vesireittejä vastavirtaan" valmistusprojektissa ja valmistumisen jälkeen hoitanut kirjan myynnin sekä postituksen. Olen ollut myös Laukkaset-lehden toimittaja sekä sukutallentekisterin vastaava. Yhdennentoista sukukokouksen järjestelyjen hoitaminen oli myös mielenkiintoinen kokemus, varsinkin kun koronan takia jouduttiin kokouksen ajankohtaa siirtämään myöhäisemmäksi.

Olen Kiuruveden Kinttaan Laukkasten sukuhaarasta. Esi-isäni on Anders Laukka Pulkki-lasta, joka oli Jylhän torpan torppari.

Leo ja viimeiset pöllistä esiin tulleet karhut.

Nyt olen erovuorossa Lahden Sukututkimusseuran hallituksessa varapuheenjohtajana ja näin ollen viimeistä vuotta. Olen erittäin kiinnostunut historiasta ja olen kirjoittanut kaksi lähihistoriakirjaa Kiuruvedellä olevasta kotikylästäni: "Paluu Lahnajoen koululle" ja "Kylmän korven kyntäjät". Lisäksi harrastuksiini on tullut moottorisahaveistokset. Olen viiden vuoden aikana osallistunut useisiin valtakunnallisiin moottorisahaveistoskisoihin ja tapahtumiin. Olen ollut myös mukana SS-HY-kirkonkirjojen kuvausprojektissa kuvaten lähinnä Pohjois-Pohjanmaan seurakuntien kirkonkirjoja.

Heli Janhonen lehden toimittaja

Olen Heli Janhonen, 60-vuotias, omaa sukua Laukkanen. Olen syntynyt Pieksämäellä, niin kuin Isäni Pekka Laukkanenkin. Isän isä, Tuomas Einari Laukkanen, syntyi Jyväskylässä vuonna 1904. Kuulun siis Jyväskylän sukuhaaraan. Tämän, ja monta muuta asiaa opin suvustani elokuun sukukokouksessa Vääk-syssä. Kiinnostuin selvittämään isäni hyvinkin tuntemattomaksi jäänyttä sukua muutama vuosi sitten. Vasta nyt, onneksi, tulin lähteneeksi kokoukseen, joka oli minulle ja siskoilleni erityisen antoisa.

Ammatiltani olen terapeutti; työskentelen parisuhteiden, seksuaalisuuden ja myös yksilöterapiaparin parissa. Olen aina ollut kiinnostunut ihmisten tarinoista, ja erityisesti työni kautta olen päässyt näkemään, kuinka sukujen tarinat ja aiempien sukupolvien kokemukset, sekä hyvässä että rajoittavassa mielessä, elävät meissä. Siksi pidän tärkeänä, että aiempien sukupolvien tapahtumia ja kokemuksia tehdä näkyväksi myös seuraaville sukupolville. Minulla on kaksi aikuista lasta. Asun Porvoossa miesystäväni kanssa. Harrastan joogaa, monenlaisten asioiden opiskelua, luonnossa

Laukkasten sukuseura on tullut minulle läheiseksi ja tutuksi. Olen tutustunut sen mielenkiintoiseen perustamishistoriaan. Perustajajäsenet on tehneet valtavan työn, siitä suuri kunnia heille.

Sukuseurassa toimiessani pyrin kaikin tavoin hankkimaan uusia jäseniä ja edistämään jokaisen jäsenen tiedon saantia omasta suvustaan. Sukuseurassa toimimisessa on kaikkein parasta, kun saa tututusta uusiin ihmisiin, sillä sukuseuran tehtävä on vaalia yhteenkuuluvuuden tunnetta

Heli Janhonen.

liikkumista ja henkiseen hyvinvointiin liittyviä asioita.

En ole koskaan aiemmin toiminut missään sukuseurassa, eikä minulla ole minkäänlaista kokemusta esim. sukututkimuksesta. Tulen oppimaan vielä paljon, etenkin kun saan toimia konkareiden kanssa yhdessä.

Kirsti Laukkanen tuotteiden myynti

Olen Jyväskylän Laukkasten sukuhaaraan kuuluva sukuneuvoston uusi jäsen. Nykytiedon mukaan vanhin esi-isäni Erik Matinpöika, on selvitetty vuodelle 1766. Iän myötä kiinnostukseni on lisääntynyt saada selvyyttä sukuhaaran menneistä eri vaiheista ja henkilöistä. Jyväskylän/Petäjaveden Laukkasista, omasta isälinja-suvustani kerroin jo tarkempaa tarinaa edellisessä 'Laukkaset'-lehdessä, 1/2021.

Olen syntynyt Jyväskylän mlk:ssa v.1953. Opiskelut luontuivat agrologiksi, Kuopion karjatalous- ja Ilmajoen maatalousopistojen kautta. Työt veivät mukanaan ja asuinpaikaksi vakiintui Hämeenlinna. Työskentelin maatalouden, maidontuotannon kehittämisen ja eläinten terveydenhuollon parissa 40 vuotta, perustoimialueena eteläinen Suomi.

Eläkeiän täytyessä siirryin paluumuuttajana kotiseudulleni Jyväskylään. Tutut lapsuustantereet ja lähisuku vetivät puoleensa.

Pienen ikäni olen harrastanut erilaista kesätyöskentelyä monissa tapahtumissa ympäri Suomea. Luonto ja luontoliikunta ovat lähellä sydäntä. Myös kesäinen puuhapaikka, iäkäs mökki, mahdollistaa ruumiillista rasitusta koko kropalle sekä rentouttavia saunahetkiä

Kirsti
Laukkanen.

lapsuusajan pikkulammen rannalla.

Erilaiset vapaaehtoistyöt liikunnan ja auttamisen kautta tuovat väriä ja valoa arkipäivään. Kuten vapaaehtoinen pelastuspalvelu (VaPe-Pa) hälyttää tarvittaessa henkilöitsintöihin tai muuhun avun tarjontaan. Samoin Maaseudun tukihenkilöverkossa toimiva Jelppi-ryhmä mahdollistaa muiden auttamisen arjen askareissa, kun heidän omat voimavaransa ovat koetuksella.

Talviaikana ennättää kuuntelemaan mainioita luentoja eri aiheista ikääntyvien yliopistolle ja joskus piipahtamaan teatterissa. Virkistystä ja 'hengen ravintoa' itselle.

Nyt on odotettavissa erilaisia, mielenkiintoisia haasteita, uutena Laukkasten sukuneuvoston jäsenenä.

Sirkka-Maaret Pumpanen sihteeri

Olen koulutukseltani kättilö-terveydenhoitaja. Työhistoriani kattaa suuren osan terveydenhoitajan työn eri sektoreista. Laajin osaamiseni on kättilön työstä neuvolassa ja synnytysosastolla. Työvuosia on kertynyt sekä Suomessa että Norjassa, yhteensä liki 40 vuotta. Nykyisin olen eläkkeellä. Vapaa-aikanani harrastan lukemista, sanaristikoiden täyttämistä ja liikuntaa eri muodoissa. Kesät vietän mökilläni Sul-kavalla ja talvet Juvalla.

Lähden innokkaana mukaan Laukkasten sukuseuran sukuneuvoston työskentelyyn. Sukuseuran jäsen olen ollut jo liki 20 vuotta mutta vasta nyt löytyi aikaa osallistua sukuneuvos-

Sirkka-Maaret
Pumpanen.

tossa työskentelyyn. Itse kuulun Kurkijoen sukuhaaraan. Olen huomannut, että omia läheskulaista on vaikea aktivoida liittymään sukuseuraan. Toivon, että me kaikki osaltamme saisimme lisää jäseniä sukuseuraamme

Pekka Laukkanen kotisivut jäsenrekisteri

Sukujuureni isän puolelta johtavat Uukunien Mensuvaaralle. Isäni vuonna 1939 joulukuun kolmantena päivänä Pitkärannassa alkanut evakkomatka vei Kiteen ja Joensuun kautta Kiuruvedelle. Itse kasvoin ja vietin nuoruuteni Kainuussa Otanmäen kaivospaikkakunnalla. Jatko-opinnot kuljettivat minut kolmeksi vuodeksi Jyväskylään. 1986 kesällä tulin Heinolaan töihin, tarkoituksena olla ainakin kesäaika Heinolassa; kesä jatkuu edelleen täällä Heinolassa.

Sukututkimuksesta innostuin lopulta siinä vaiheessa, kun kuulin mahdollisuudesta tehdä DNA-testi ja selvittää sitä kautta sukujuuria. Aikaisempaa tietoa omasta sukuhaarasta oli sen verran, mitä siskoni kautta olin saanut. Itseäni viedä alkuvaiheessa DNA-testin helpous ja vaivattomuus saada tarkkaa tietoa omasta ja sukuhaaran perimästä. Asiaa helppotti, kun kuulin, että Laukkasten sukuseurala oli testausprosessi jo käynnissä. Nyt Y67 on ollut jo jonkin aikaa päivitettyä Big Y-700:ksi.

Pekka Laukkanen.

Sukututkimukseni jatkuu ja etenee pikkuhiljaa perinteisiä menetelmiä käyttäen sukuhaaran henkilöitä tutkien työelämän lomassa.

Laukkalan kirkon vaiheita

Kun puhutaan Laukkalan kirkon historiasta, olisi minusta asetettava kysymys, miksi Laukkalaan on ylipäänsä rakennettu kirkko. Juuret kirkon rakentamiseen periytyvät aina 1800-luvulle, jolloin maallista ja kirkollista valtaa ei vielä ollut eriytetty. Kirkon merkitys sen ajan ihmisille oli silloin paljon merkittävämpi kaikin puolin kuin tänä päivänä. Ihmiset kävivät kirkossa paljon enemmän, vaikka liikkuminen olikin paljon vaikeampaa kuin nykyisin, mutta olihan ihmisillä silloin aikaa.

Pielaveden kirkkoon kuljettiin tietävästi kaukaa Kiuruveden puolelta, soudettiin veneellä Rytkyn- ja Savijärven halki, kuljettiin jalkaisin maakannaksen poikki Pielaveden Savijärven rantaan, josta mentiin taas veneellä Savonniemeen, josta lähti laiva kirkolle. Tai voitiin soutaa kirkkoveeneillä perille asti, jossa sitten mahdollisesti yövyttiinkin. Myöskin ruumiiden kuljetus kirkonkylään asti oli ainakin kesäaikaan melkoisen hankalaa, joten ei ihme, että kansa alkoi haluta omaa kirkkoa ja hautausmaata.

Hautausmaahanke lähti toteutumaan 22.3.1926 pidetyssä kirkkovaltuuston kokouksessa, ja asia vielä vahvistettiin 19.6.1927, jonka seurauksena virkatalolautakunta myi seurakunnalle ns. Juusonkankaasta 2 hehtaaria maata, joka kuului kappalaisen virkataloon, yhteishintaan 500 mk. Tällä päätöksellä varmaankin oli ratkaiseva merkitys myöhemmin ratkaistavaan kirkon paikkaan.

Lutilla pidetyssä kokouksessa valittiin kolmimiehinen toimikunta viemään asiaa eteenpäin. Toimikuntaan valittiin kauppias Hiski

Laukkalan kirkko. Timo Laukkasen kuva-albumi.

Penttinen sekä maanviljelijät O.V. Tikkanen ja Aatte Penttinen. Tämä ilmeisesti ensimmäinen näkyvä hanke ei vielä johtanut kirkon rakentamiseen, mutta äsken mainitun hautausmaan saantiin sillä kuitenkin saattoi olla vaikutusta. Seuraava vakava yritys tehtiin Laukkalan nuorisotalon kyläkokouksessa syyskuussa 1935. Valittiin viisimiehinen toimikunta, joka jo samana päivänä laati kirkkovaltuustolle anomuksen kirkon rakentamiseksi hautausmaan läheisyyteen. Tässä asiassa on merkillistä, ettei se koskaan tullut kirkkovaltuuston käsitteilyyn asti, ilmeisesti rovasti Levander ei jostakin syystä enää ollut kiinnostunut uudistuspyrkimyksistä.

Mutta sitten puuttuivat tarmokkaat naiset asiaan. Kevättalvella 1937 Yläpihan Oili Tikkanen ja Hanna Penttinen tapasivat jälkimäisen kotona Lutilla ja päättivät, että kirkkohanke on pantava käyntiin. Jo seuraavalla viikolla Antti Nousiaisella Aholassa pidetyssä Pohjois-Pielaveden Marttojen ompeluillassa päätettiin ryhtyä asiaa joukolla ajamaan, minkä johdosta jopa kirkkovaltuuston kokouksessa hanketta kutsuttiin "Marttojen rukoushuonehankkeeksi".

Marttayhdistyksen johtokuntaan kuuluivat tuolloin puheenjohtaja Hanna Penttinen Lutilla, sihteeri Oili Tikkanen Yläpihasta, sekä jäseninä Anna Penttinen Jauhialasta, Maria Rissanen Sääskiniemestä, Laina Tossavainen Haippolasta ja Tyne Kämäräinen Osuuskaupalta. Päätettiin kerätä kansalaisadressi, johon kertyi 342 allekirjoitusta Laukkalasta ja ympäristökylästä. Hankkeesta tuli niin mittava, ettei sitä enää kirkkovaltuustossa voitu sivuuttaa.

Silloinen rovasti Levander ei edelleenkään ollut kovin suopea hankkeelle, ja Järvenpään isäntä A.H. Pietikäinen oli saanut nimien keuruun aikana pappilassa käydessään kuulla rovastin päivittelevän: "Jaa, jaa, kyllä minä tiedän, mitä A. H. Pietikäinen meinaa, mutta ei niitä kirkkoja, joka kylään." Ilmeisesti rovasti pelkäsi hankkeeseen liittyvän oman seurakunnan muodostamisen. Rovasti Levanderin kanta muuttui kuitenkin myöhemmin myönteiseksi.

Kesäkuussa asia eteni aimo askeleen, kun kirkkovaltuusto antoi asian valmistelun kirkkohallintokunnalle kesäkuussa 1937. Avuksi kutsuttiin Laukkalasta Aatte Penttinen, A. H. Pietikäinen ja Eljas Laukkanen (Haippola). Kirkkoa varten hankittiin Lassi Niskaselta puolen hehtaarin tontti hintaan 6000 mk, ja tammikuussa 1938 kirkkohallintokunta antoi kunnan rakennusmestari Emil Ikäheimon tehtäväksi laatia rukoushuoneen piirustukset.

Alkuperäinen ajatus oli, että rakennettaisiin vain vaatimaton puurakenteinen rukoushuone, johon tulisi yksi tilava sali sekä kaksi huonetta ja keittiö, mutta Ikäheimo sai aikaan sen, että Laukkalaan rakennettiin kirkko. Kun asiaa oli seurakunnan elimissä pohdittu, tultiin siihen tulokseen, että oli kuitenkin järkevää rakentaa ensimmäisten piirustusten mukainen tiilikirkko, jonka mallin Ikäheimo oli maksanut Heikki Klemetin teoksesta Suomalaisia kirkonrakentajia. Kirkkohanke oli saanut kansanliikkeen luonteen ja aiemmin mainitun tontin oston rahoitti 30 henkilön kyläläisjoukko.

Kirkon rakentamisesta pyydettiin urakkatarjoukset, mutta kirkkovaltuusto piti niitä liian kalliina ja päätti palkata rakennusmestarin rakentamaan sitä tuntipalkalla ja osaurakoilla. Toukokuun lopussa 1939 rakennustoimikunta valitsi rakennusmestariksi kuopiolaisen K. H. Penttisen 4500 mk:n kuukausipalkalla ja Fr. Mykkäselältä Vaaraslahdesta päätettiin ostaa 75 000 tiiltä.

Rakennustyöt alkoivat 1.6.1939. Perustuksia tehtäessä voitiin todeta, että kirkko saatiin rakentaa kalliolle. Muurareina olivat Adam Jääskeläinen Saarelasta, joka oli paikkakunnalla tunnettu muurari "Uatu Jiäskeläinen" ja Paavo Jauhiainen toisena.

Tiiliä tarvittiin loppujen lopuksi lähes 100 000 kpl ja töissä oli kaikkiaan 15–20 miestä. Juhlallinen peruskiven muuraus oli 20.8.1939, jolloin oli muurattu jo lähes puolet seinistä. Ajankohta venyi peruskiven laskemispuheenpitäjän, lääninrovasti Väinö Malmivaaran kiireistä. Tilaisuus kokosi paikalle lähes 400-henkisen yleisön.

Lokakuun harjannostajaisia varjostivat voimakkaasti muuttuneet maailmantapahtumat, monet rakennusmiehet olivat joutuneet lähtemään ylimääräisiin kertausharjoituksiin ja tunnelmat olivat sen mukaiset. Aatte Penttinen mainitsi puheessaan, että "Tarkoitus oli rakentaa tästä Herran temppele, mutta taitaakin tulla ryssän hevostalli." Rakennustyöt keskeytettiin 4.11., jolloin muuraukset olivat loppuun ja katto päälle, mutta kaikki sisustustyöt puuttuivat.

Talvisodan aiheuttaman keskeytyksen jälkeen töitä jatkettiin kesäkuussa 1940 rakennusmestari Emil Ikäheimon johdolla. Kirkon penkit teki paikan päällä Pekka Laukkanen, josta tuli myös kirkon ensimmäinen vahtimestari ja joka pääsi asumaan kirkon yhteyteen rakennettuun pieneen asuntoon.

Kirkon lämmittämiseksi rakennettiin neljä uunia, jotka kuitenkin vuonna 1945 vaihdettiin rautaisiin kaminoihin.

Kirkonkelloista isomman on hankkinut seurakunta, mutta pienemmän kellon hankkimiseen testamentasi rahat Taipaleen talon 26-vuotiaana, vain yhdeksän päivää talvisodan päättymispäivän jälkeen keuhkotautiin menehtyvä Kauko Penttinen. Tässä kellossa lukee: "Ker-toele kaiullasi, rauhaa rintaan ihmisten, soita sielut Luojan luo, taivaan ikikirkkauteen. v.1939 lahja Kauko Penttinen, Lokomo Tampere". Isossa kellossa on teksti: "Kumahtelet kutsuele kansaa sanan kuulohon, muistuttele matkamiestä, käytävä on kuulohon. v.1939 Lokomo Tampere".

Kellot painavat yhteensä noin 700 kg ja ovat tiettävästi suuremmat kuin Pielaveden pääkirkon kellot.

Kun kellot kesäkuun 29. ja 30. päivän välisenä yönä saatiin nostettua torniin, piti niitä tietysti kokeilla, vaikka oli yö ja kello oli 2. Perimätiedon mukaan toimenpide aiheutti lähistöllä yöjalassa olleille melkoisen häiriön. Ensimmäisen kerran soitettiin kelloja virallisesti jo samana päivänä sankarihautajaisissa ja ensimmäiset kuolinkellot niillä soitettiin Hernejärven vain kaksivuotiaana kuolleelle pojalle Pauli Einari Varikselle 1.7. Ensimmäinen Jumalanpalvelus kirkossa pidettiin 24.11.1940, jolloin paikalle oli tullut kuulemma 520 henkilöä. On tainnut Pielaveden kirkon ahtaus tulla todeksi Laukkalassakin. Ensimmäinen kirkossa avioliittoon vihitty pari oli Bertta ja Evert Kaikkonen joulukuussa. Kirkon varsinainen vihkimisjuhla pidettiin jatkosodan takia vasta 26.8.1942 ja vihkimisen suoritti asessori Erkki Kurki-Suonio.

Kirkkoon hankittiin aluksi valmistumisvuonna 2-äänikertainen pedaaliharmonii, joka vuonna 1957 korvattiin 12-äänikertaisilla Kangasalan urkutehtaan uruilla. Alttaritauluna toimi neljän ensimmäisen vuoden ajan kullattu puuristi. Talvella 1945 tilattiin karttulalaiselta taiteilija Hilja Karolalta alttaritaulu, joka esittää Jeesusta Getsemanessa. Taulu valmistui suunnitellun mukaisesti; kehykset teki Tuure Auvinen ja niiden kultauksen suoritti taiteilija Karola itse.

Laukkalan kirkko sisältä.
Timo Laukkasen kuva-albumi.

Taulun vihkiminen tapahtui pitkäperjantaina 30.3.–45. Taulu on kopio saksalaisen Heinrich Hoffmanin maalauksesta ja tällaisia kopioita on Suomen kirkoissa puolenkymmentä. Yksi on myös Portaanpään kristillisen kansanopiston juhlasalissa.

Alttaritaulun hankkimisen yhteydessä heräsi ajatus saada kirkkoon muutakin somistusta, ja niin tilattiin taiteilija Karolalta parvekkeen reunaan "Kylväjä", "Hyvä Paimen" ja "Tuhlaajapoika" -maalaukset noin 12000–13000 mk:n hintaan. Lopullisesti Järvenpään isäntä A. H. Pietikäinen, eräs koko kirkkohankkeen vahvimmista miehistä lahjoitti maalaukset. Laukkalan kirkko oli saanut suurin piirtein sen ulkonäön, mikä sillä nykyisinkin on. Tärkeimmät myöhemmät muutokset ovat keskuslämmityksen laittaminen vuonna 1969 pidetyn remontin yhteydessä sekä vuonna 1973 valmistunut seurakuntasali, jota laajennettiin vuosina 1986–1987. Aivan viimeisin kirkon kuntoon kohdistuva toimenpide on juuri päättynyt ikkunapokien ulkopuolinen maalaus, jonka tekivät Väinö Väänänen ja Marja Oksanen.

Vuoden 1969 remontista voitaneen kertoa eräs hauska juttu, jonka remontissa mukana ollut appeni ja silloinen suntio Eemil Pulkkinen kertoi. Kun keskuslämmityksen nesteeseen

päätettiin laittaa mahdollisen jäätymisuhan poistamiseksi melkoinen annos pakkasnestettä ja kun silloinen osuuskaupan myymälänhoitaja Santeri Kämäräinen keskellä heinäkuun kovimpia helteitä tilasi keskusliikkeeltä 200 litran tynnyrin auton pakkasnestettä oli sieltä epäilty myymälänhoitajan sieluntilaa. Olivat kuitenkin rauhoittuneet, kun Kämäräinen oli antanut selitykseksi kirkon rakentamisesta johtuvat tarpeet ja sanonut että mahdollisimman pian vielä.

Olen tähän yrittänyt koota asioita, jotka vaikuttivat Laukkalan kirkon syntyyn ja mahdollistivat sen rakentamisen. Olen kokoamassani historiikissa maininnut myös joitakin nimiä, jotka on käyttämässäni lähteissä myös mainittu. Mielestäni ei ole ehkä syytä korostaa kenenkään yksittäisen ihmisen roolia kirkon aikaansaamisessa. Luulen, että jos tämä olisi meidän aikanamme toteutumassa, nimitettäisiin sitä seutuhankkeeksi, sen verran sen takana oli Laukkalan ja sen ympäristön ihmisten todellista halua ja tarvetta saada sen ajan tärkein palvelu, jumalanpalvelus ja hautaustoimi lähemmäs ja kaikkien ihmisten saataville. Nämä piti saada lähipalveluksi, kuten nyt sanottaisiin. Meidän on myös syytä muistaa, että sen hetken seudun väestöpohja oli ihan erilainen kuin nyt. Yksittäisten henkilöiden roolin korostamisessa on vaarana käydä niin kuin tämän kirkon peruskiven muuraustilaisuudessa, jossa puheissa kovasti kiitettiin rakennustoimikunnan miehiä. Tällöin totesivat paikalla olleet hankkeen alulle panneen marttayhdistyksen naiset, että taas kävi toteen se, että nainen vaietkoon seurakunnassa.

Lähdeaineistonani olen tässä käyttänyt Pentti Miettisen toimittamaa Laukkalan kirjaa sekä Ensio ja Orvokki Niskaselta saamaani Marttikaisen painamattomasta Laukkalan historiaa lähinnä uskonnollisessa mielessä -teoksesta tehtyä koostetta.

Lienee vielä lopuksi syytä luetella ne kirkon palvelijat, jotka ovat 70 vuoden aikana eri tehtävissä olleet selvästi nimettyinä Laukkalan

Juhannus 2007, Laukkasten tapaaminen.
Timo Laukkasen kuva-albumi.

kirkkoon. Pappena täällä ovat toimineet Martti Martikainen 1945-1946, Kaarlo Niininen 1946-1957, Urpo Kokkonen 1957-1959, Osmo Töyry 1959-1963 ja Pertti Juvonen 1963-1966. Oikeastaan ainoa kanttori on ollut Ilmari Saastamoinen, alkuaikoina harmonia soitti opettaja Elsa Laukkanen (o.s. Karttunen). Suntuoina ovat kirkon olemassaolon aikana toimineet Pekka Laukkanen, Aapeli Laukkanen, Eemil Pulkkinen, Orvokki Niskanen ja Ensio Niskanen.

Haluan lopuksi kiittää menneitä sukupolvia ja kirkkoamme eri tavoin palvelleita henkilöitä. Toivon myös, että me nykypolven edustajina osaisimme arvostaa tämän rakennuksen merkitystä seudullemme ja sen ihmisille.

Laukkalan kirkon historian on laatinut Timo Laukkanen kirkon 70-vuotisjuhlaan 6.6.2010.

Kirjoitus on julkaistu Timo Laukkasen luvalla.

Totta ja tarinoita sukumme vaiheista muistojen Karjalassa

On luonnollista, että varakkaista ja värikkäistä suvuista ja henkilöistä syntyvät tarinoita, mutta valitettavasti usein paikkansa pitämättömiä. Tämä on tilanne myös isoisämme Juho Laukkanen kohdalla. Isämme Reino Johannes Laukkanen lienee kuitenkin paras mahdollinen lähde isänsä muisteleamiseen. Hän kertoi usein Karjalan-ajoista ja isästään Juho Laukkanesta, samoin äidistään Mariasta ja heidän yhdeksänhenkisen perheensä elämästä, samoin muista sukulaisistaan. Hän kertoi isänsä olleen äärimmäisen ankara, ja heillä lapsilla oli ollut kaukainen suhde isäänsä. Heidän täytyi myös johdonmukaisesti teitillä häntä. Äiti puolestaan oli ollut hyvin läheinen ja lämmin, ja isämme nuorimpana lapsena oli hyvin kiintynyt äitiinsä.

Isämme kertoi, että Juho Laukkanen oli äärimmäisen taitava liikemies ja sijoittaja. Hän sijoitti kiinteään omaisuuteen ja omisti aikanaan useita tiloja ja kiinteistöjä mm. Kuujärven hovin. Hänellä oli myös omat kaupat Muolaassa ja Kivennavalla sekä pieni limonaaditehdas. Juho Laukkanen rikastui ennen kaikkea hevoskaupalla aikana, jolloin maatalous ei ollut vielä koneistettua ja yksityisautoja oli vähän. Kysymyksessä oli suuren luokan kaupankäynti. Isämme kertoi, että illalla saattoi tallit olla täynnä hevosia ja aamulla täysin tyhjä. Emme tiedä mitä kautta isoisämme hankki hevosia, mutta huijariksi häntä ei voi kuitenkaan syyttää, jos kysymyksessä oli osto-myyntisuhteen perustuva ei-tappiollinen kaupankäynti eikä mitään todisteita huijauksesta ole esitettävänä. Isoisämme limonaaditehtaassa ei tietääksemme myöskään valmistettu mitään pirtua, niin kuin on epäilty, ellei sitten kysymyksessä ole ollut joku kokeilu. Isämme oli siellä töissä ennen opiskelemaan lähtöään ja kertoi ajaneensa polkupyörällä limonaadikoreja ympäri pitäjää ja olisi varmaan ollut tietoinen siitä, jos ne olisivat olleet pirtukoreja. Mistään pirtun

Juho Laukkanen ja veljensä Armas.

Maria Laukkanen os Pusa.

Reino Johannes Laukkanen (neljäs oikealta).

tuotannosta hän ei koskaan maininnut mitään. Hänen isänsä Juho Laukkanen kuoli kuolintodistuksen mukaan kurkkusyöpään, ei tartuntana saatuun isorokkoon. Hänet leikattiin saksalaisen lääkärin toimesta, mutta huonoin tuloksin. Isoisän kuoleman jälkeen perhekunta osti myös Kanneljärveltä kansanedustaja Wilhelm Nikkasen (kok.) tilan, mistä osa suvustamme lähti rintamalle ja osa evakkoon talvisodan sytyttyä.

Myös isämme vanhimman veljen Taunon kuolemasta ja kuolemaan johtaneista syistä on julkisuudessa esitetty erilaisia versioita. Isämme on kertonut, että hänen itsemurhansa takana olivat hyvin vaikeat henkilökohtaiset syyt. Ilman että minulla on valtuuksia käsitellä tätä teemaa lähemmin, kysymyksessä eivät olleet mitkään velkakirjat, kuten on annettu ymmärtää. Isämme oli myös viimeinen henkilö, joka tapasi veljensä elossa ennen hänen kuolemaansa. Hänen valjastaessaan hevosiaan isä oli kysynyt: «Minne Tauno-veli oli lähdössä?» Ja hän oli vastannut: «Pitkälle matkalle».

Reino Johannes Laukkanen.

Isoisämme, isoäitimme ja karjalaisen sukumme muistoa kunnioittaen

Unto Reino Juhani Laukkanen ja Ulla-Maria Johansen o.s. Laukkanen

Tekstin on kirjoittanut ja mahdollisia kommentteja vastaanottaa Ulla-Maria Johansen u-johans@online.no

Kuujärven Hovi.

Jäsenistölle

Korona-aika on varjostanut tämänkin lehden kokoamista. Muutama päivä taaksepäin tilanne näytti jo helpottavan, kun THL lievensi rajoituksia, mutta sitten Päijät-Häme siirtyi levämisvaiheeseen, ja rajoitukset ja suositukset tulivat taas voimaan. Mutta korona ei kuitenkaan estänyt Laukkasten sukukokousta.

Parhaiten on kunnostautunut Jyväskylän sukuhaara. Sieltä on liittynyt runsaasti jäseniä. Myös muista sukuhaaroista on jäseniä liittynyt kiitettävästi. Kaikki uudet jäsenet eivät ole saaneet vielä sukuselvitystä johtuen siitä, etten ole ehtinyt sitä kaikille laatia. Myös esivanhempien tietoja puuttuu joiltakin uusilta jäseniltä. Heitä kehoitankin lähettämään tiedot minulle esivanhemmista ja jos on tiedossa, niin myös sukuhaarasta, johon kuuluu.

Kirjoituksia lehteen on tullut kiitettävästi, mutta jäsenistöltä tulleet tarinat ja valokuvat ovat aina tervetulleita. Kirjoitusten suhteen ei ole mitään erikoisehtoja. Kunhan ne vain jotenkin liittyvät Laukkasiin, historiaan tai sukututkimukseen. Ainoa ehto on, ettei poliittisia, loukkaavia tai herjaavia kirjoituksia sallita. Fontti voi olla ihan mikä vain. Myös kirjoitukseen liittyvät valokuvat ovat tervetulleita. Kuvien tulee olla normaalikokoisina, siis sellaisina kuin ne on kuvattu, käsittelemättöminä. Vanhoja kuvia voi lähettää skannattuna. Myös pelkät kuvat ovat tervetulleita, jos niiden mukana on teksti, joka kertoo mitä tai keitä kuvissa on.

Nimeä kirjoituksesi ja anna siihen liittyville kuville kuvateksti. Kirjoitukset ja kuvat on hyvä lähettää samassa sähköpostissa, jotta ne eivät eksy toisistaan.

Lähetä kuvat ja kirjoitukset sähköpostiin

leo.laakko@gmail.com tai
laukkaset.lehti@gmail.com

Jos et käytä sähköpostia, voit lähettää kirjoituksen ja kuvat kirjepostina. Mikäli haluat kuvat takaisin, laita mukaan palautusosoite ja kirjepostimerkki. Kirjoitukset voit lähettää

osoitteella: Leo Laakko, Latvakuja 2, 16300 Orimattila. Jos olet epävarma kirjoitusten tai kuvien suhteen, voit soittaa ja keskustella asiasta. Puhelin 044 323 7475.

Tietolähteitä sukututkijoille

Karjala-tietokanta

Katiha, eli Karjala-tietokanta on siirtynyt Kansallisarkistoon. Tietokannan vanhempi versio, Katiha 2, on poistunut käytöstä. Tietokannan uusin versio Katiha XAMK on käytettävissä. 100 vuotta vanhemmat tiedot ovat vapaasti netistä nähtävänä. Myös 100 vuotta ja sitä nuoremmat tiedot ovat käytettävissä Mikkelin Kansallisarkiston toimipaikassa, mutta niiden käyttö vaatii käyttöluvan. Käyttöluvan voi hakea paikan päältä.

Kansallisarkisto

Astia-verkkopalvelu - palvelun kautta tilataan aineistoa tutkijasaliin.

Digitaaliarkisto - kansallisarkiston digitoituja asiakirjoja.

Portti - tietoa aiheen tai aineiston perusteella.

Aarre-arkisto - Puolustusvoimien ja puoluehallinnon aineistoa sekä maanpuolustukseen liittyvää aineistoa

Finna -kirjastojen ja museoiden verkkopalvelu

Erkki - erikoiskirjastojen tietokanta-arkisto.

Muita lähteitä sukututkijoille

Digihakemisto - digitoituidut kirkonkirjat ja muita Kansallisarkiston digitoituja aineistoja

Oulun maakunta-arkisto I Kruunutilojen katselmus arkisto - Pohjois-Suomen Kruunutilat.

Veikko Perttunen - Pohjois-Pohjanmaan rippikirjat

HisKi - Suomen Sukututkimusseuran ylläpitämä kirkonkirjojen hakuohjelma

SAY - Suomen Asutuksen Yleisluettelo

Lehdentekijän mietteitä

Muistan pikkupoikana, kun meillä oli pihasta hiukan sivussa hirsinen saunarakennus. Se oli isohko rakennus sen ajan rintamamiestalon saunaksi. Siinä oli lautaeteinen, saunatupa ja pukuhuone, sekä tietysti sauna.

Saunassa oli ensimmäisenä vasemmalla muurattu muuripata ja sen vieressä kertalämmitteinen pönttökiuas. Oikealla oli lauteet. Kiukaan alaosaan oli tulipesä ja vinossa yläosassa oli luukku, josta näkyivät kivet. Luukku oli lämmityksen ajan kiinni, ja kun kiuasta oli tarpeeksi lämmitetty ja tuli oli tulipesässä sammunut, saunan lämmittäjä avasi luukun ja heitti vettä luukusta sisään. Ne olivat nk. häkälölyt. Nyt sauna oli valmis saunottavaksi.

Varhaisin muisto saunomisesta on, kun isä kantoi minut talvella myrskylyhdyn valossa saunaan kapeaa polkua pitkin. Lyhty teki lummeen keltaisen valopiirin ja varjot heiluivat piirissä isän kävelyn tahdissa. Muistissa on, kun kirkas tähtiäivaus loisti kuin kaarevana kattona pihapiiriin yllä ja toisinaan taas kuu valaisi seudun taiden lyhdyn valopiirin ulkopuolen aavemaisen siniseksi. Kotikylässäni ei ollut tuolloin sähköjä, ja lähin valosaaste oli 25 km päässä.

Muistissa ovat myös saunareissut veljeni kanssa, kun olin hiukan vanhempi. Istuimme lauteella hämärässä lyhdyn valossa ja puhuimme kaiken maailman asioita, joita nyt siihen aikaan kuusivuotias ja häntä viisi vuotta vanhempi vesseli tiesi ja käsitti. Useimmin veljeni vanhempana ja viisaampana kertoi juttuja ja minä kyselin. Vaikka meillä saunottiin kaksi-kolme kertaa viikossa, lauantai-illan saunat olivat kaikkein parhaimpia. Joka lauantai-illan saunaan saatiin pala makkaraa, joka sitten kiukaalla kuumennettiin. Se oli tarkkaa puuhaa, että kumpikin saatiin varmasti samankoinen pala.

Sauna on suomalaisille todella paratiisi. Mikä

Pönttöuuni, Lauteet ja puineen vesisaavi. Lauteen alla pesusoikko. Museoviraston kuvakokoelma.

Myrskylyhty. Museoviraston kuvakokoelma.

on sen virkistävämpää, kun kuumen kesäpäivän ja hikisen työn jälkeen menet saunaan? Nautit kuumista löylyistä ja hakkaat vastalla kuumassa saunassa kutisevaa ihoa. Tai kun kovalla pakkasella tulet väsyneenä kotiin ja saat mennä saunaan nauttimaan sen lempeistä löylyistä ja oikaista pitkällesi lauteelle ja annat maailman ja omat murheesi ja huolesi haihtua löylyn mukana taivaan tuuliin. Kuuntelet, kun löylyä kiukaalle heitettäessä se ikään kuin sanoo: Hauskaa. Ja kun tulet saunasta puhtaana ja virkistyneenä, olet kuin uusi ihminen.

Ikuinen kysymys: onko se vasta vai vihta? Minulle se on vasta. (samoin, t. oikol.)

Nautitkaa ystävät saunasta!

Leo Laakko

Lapsuudenkotini historia ja 1950-lukuni

SALMELAN SYNTY: ISOVANHEMPANI VALTAAVAT SAAREN

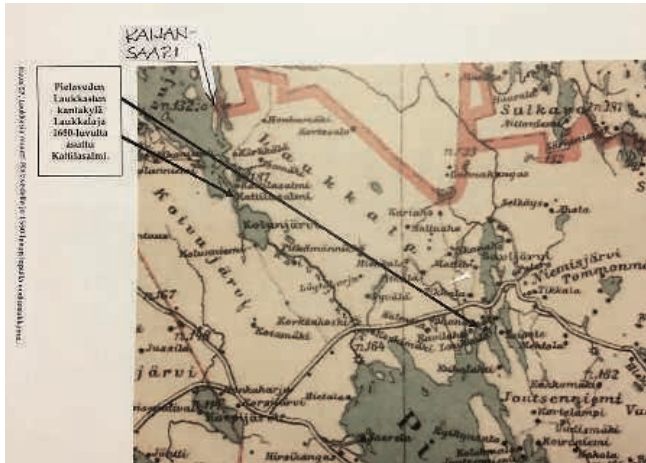
Äitini vanhemmat Taneli ja Hilda Ihalainen olivat ostaneet määräalan Pielaveden kunnan

Laukkalan kylässä sijaitsevan Koivujärven Kaijansaaresta 8.2.1932. Määräala oli 20 ha pystymetsää saaren pohjoispäästä, jossa kivistä järvenrantaa on yli 2 km. Kaupunkikirjan mukaan määräala oli saaren eteläpäässä olleen Kaijansaaren mäkitupatorpan viljelypalsta. Sinne piti tuleman asutusluontoinen viljelystila 29.5.1922 annetun asutustilain

mukaan. Taneli on ollut tuolloin 46-vuotias ja Hilda mummo 53 vuotta vanha. Kauppahinta oli 8.500 Smk. Ostajat saivat lainhuudon 25.10.1935. He olivat saaneet Pielaveden kunnan asutuskassasta 8.000 Smk suuruisen lainan kauppahinnan maksamista varten. Asutustila sai nimen Salmela. Rakennukset, pihapiiri ja pelot sijaitsivat kauniin ja suojaisan, leveää jokea muistuttavan Kaijansalmen rannalla. Tanelilla ja Hilda-mummolla on ollut kaksi tyttärtä. Äitini on ollut Kaijansaarta ostettaessa 16-vuotias. Hänen pikkusiskonsa Marta oli kuollut jo aiemmin 6-vuotiaana keuhkuumeeseen.

TANELI

Taneli Ihalainen oli taitava puuseppä ja sitkeä työmies. Hän rakensi saareen siistin hirsimökin (luonnonkiviperustus, rossipohja) ja sen jatkeeksi pian kamarin. Myös muita rakennuksia kätevä mies teki melko pian: navetta 3 lehmälle, karjalato sen jatkeeksi, rantaan sauna, pieni hirsiaitta, sikopahna. Kaikki viimeistelyä hirsityötä. Vähitellen uusien peltujen reunoille,

Sukukirjan sivu 230. Kaijansaari on Koivujärven itärannalla. Oranssin rajan takana alkaa Kiuruveden kunta.

Taneli ja Hilda Salmelassa 1930-luvulla asutusluontoisen viljelystilansa pihalla.

kivisiimpiin maaston kohtiin rakentui 3 niittylattoa. Kaikki taitavasti tehtyjä, päällimmäisenä kaunis ja kestävä pärekatto. On siinä ollut yhdellä miehellä ahertamista, kivikkoon riehuttujen peltotilkkujen lisänä!

Itse pellon teko on puolestaan ollut tuskan takana. Saari on melkein kokonaan sellaista kivikkoa, että aarin kokoisen peltopalan vieressä on kunnioitusta herättävä kiviraunio. Ja kaikki aarit pystyyn metsään. Hartiapanilla. Tanelilla ei ole ollut edes hevosta. Navetan päässä on

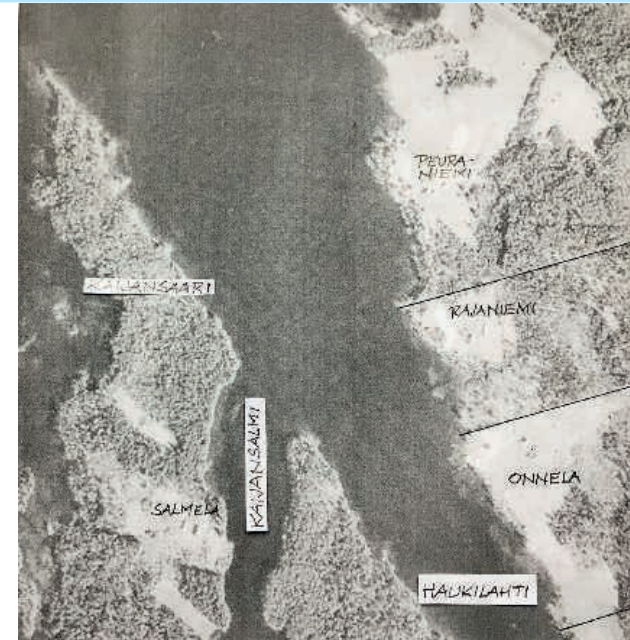
vieläkin nähtävissä tavallista suurempi kiviraunio. Minulla on sille selitys: ukkini on käynyt heittämässä siihen kiven kerrallaan, kun on piha-askareissaan kesäaikaan kulkenut raunion ohi. Kivet eivät ole koskaan pelloista loppuneet.

Tanelin työkalujen äänet Kaijansalmen rannalla vaikenivat jo 17 vuotta määräalan kaupan jälkeen. Hän kuoli 5.10.1949. Omaan saareen, omaan mökkiin ja itse nikkaroimaansa sänkyyn. Vanhempi siskoni Marja on ollut silloin vuoden ikäinen, ja minä olen syntynyt seuraavana talvena.

Löysin netistä vanhoja ilmakuvia Kaijansaaren kohdalta vuodelta 1952 (www.vanhat.ilmakuvat.fi). Näiden pohjalta on silloin piirretty karttoja. Mustavalkoisessa ilmakuvassa näkyy vielä Tanelin kirveen, pokasahan, rautakangen ja suokuokan jälki. Kymmenet kivirauniot näkyvät selvästi. Ihmettelin jonkin aikaa ilmakuvan suoria, tummia juovia, jotka kiersivät peltotilkkutäkin/laidunahon ja metsän rajaa. Isompia ojaia ei nimittäin ollut koko saareessa. Sitten muistin lapsuudesta: Taneli oli ympäröinyt pihapelot ja -ahot ryhdikkäällä pisteaidalla, joiden varjot näkyivät ilmakuvassa. Aitaa polveili ainakin kilometrin verran pienten peltolämäreiden ympärillä. Aidat kestivät pitkään: viimeisiä aidaksia poltettiin Onnelan hellassa 60-luvun alussa, kun saaressa ei enää laidunnettu. Varsinkin haapa-aidas oli vielä luunkovaa, harmaan pintanukan alla. Itse aidat olisivat vielä olleet jopa "lampaanpitäviä", 30 vuotta vanhoina!

OMIA MUISTIKUVIANI

Olen syntynyt tammikuussa 1950. Ensimmäisiä muistikuviani Kaijansaaren tuvasta on Anna-äidin Singer-ompelukoneen säksätys, kun äiti ompeli. Taneli-ukki oli ostanut sen hänelle, kun äiti oli jäänyt soteleskeksi jatkosodan alussa, heinäkuussa 1941. Vanhin sisareni Mirja

Ilmakuvakartta lapsuuteni maisemista vuonna 1952. Onnelan rannasta on 8 km taival esteetöntä vettä Koivujärven luoteisimpaan kolkkiaan, Kymälähteen.

Kettunen oli ollut silloin vain 3 kk ikäinen. Taneli oli ostanut äidille ompelukoneen soteleskien ompelukurssin jälkeen. Jatkosodan ja sitä seuranneiden pulavuosien aikana oli pitänyt purkaa loppuun käytettyjä vaatteita ja ommella niistä käyttövaatteita. Se oli tarjonnut pientä lisätienestiä noilla syrjäisillä takamailla, joilla ei silloin juuri rahaa liikkunut.

EEMELI

Isäni Emil Laukkanen oli ilmestynyt 1940-luvun puolivälin jälkeen äitini Anni Kettusen, sotelesken, elämään. Saman Kaijansaaren eteläpäästä, reilun puolen kilometrin takaa, Kaijansaaren mäkitupatorpasta. Kesällä isä on tullut Kaijansalmea soutaen, uistin aina perässä. Talvella saman salmen jäätä hiihtäen. He avoituivat 1947. Kohta putkahti maailmaan

kolme lasta: Marja 1948, Oskari 1950 ja Martta 1951. Isä-ukon poikamiespäiviin tuli äkkiloppu; isä oli syntynyt 1908 eli oli ollut Marjan syntyessä jo nelikymppinen. Kauhutari-noita kerrottiin siitä, kun meihin kolmeen nuorimpaan oli puhjennut hinkuyskä ennen kouluikää. Jotenkin vain oli selvitty, siitäkin.

MARTAN PELASTUS VEDESTÄ

Nuorin sisko Martta oli jo pikukutyttönä topakka ja voimakastahtoinen. Häntä kuvaa hyvin seuraava tapahtuma, jonka muistan vieläkin tarkasti. Olin ehkä viiden vanha ja Martta kolmevuotias. Olimme isän kanssa lähdössä soutu-veneellä Salmelan rannasta mantereelle, Rajaniemeen heinäntekoon. Minä istuin kokkatuhdolla ja isä asettui soutamaan keskikutuhdolle. Martta halusi mukaan, ehdottomasti. Isä kuitenkin sanoi, että nyt mennään Oskin kanssa kahdestaan ja pääset mukaan toisella kertaa. Tyttö sanoi tulevansa järven pohjaa pitkin, jos isä ei ota veneeseen. Isä lähti varoen soutamaan ja Martta jäi polkemaan jalkaa venerantaan. Yht'äkkiä hän lähti kahlamaan veteen. Isä pysäytti veneen ja lähti huopaamaan nopeasti takaisin (veneeseen kääntö olisi vienyt liikaa aikaa). Martta ennätti kahlata ehkä veneenmitan. Vettä oli jo kainaloihin. Kun isän peruuttama vene oli ehkä 5 metrin päässä, tyttö kompastui ja painui pinnan alle. Isä lisäsi peruutusvauhtia, hyppäsi perätuhdolle polvilleen, upotti kätensä veteen kyynärpäätä myöten, tarrasi Martan hiuksiin ja veti tytön pintaan sekä saman tien veneeseen. Sitten poikittain mahalleen isän polville yskimään ja vettä oksentamaan. Mar-

Salmelan tupa ja kamari 8.9.2021. Tanelin nikkaroimat ikkunat ovat vieläkin hyvässä kunnossa, eikä luonnonkiviperustus ole juurikaan liikkunut 85 vuodessa. Taustalla veneranta, johon Martta-siskoni oli vähällä hukkuu kesällä 1955.

talla oli silloin aivan valkeat hiukset, jotka olivat näkyneet hyvin veden läpi. Isä pelasti nuorimman lapsensa varmalta hukkumiskuolemalta.

Mieluisimpia muistikuviani keskikesältä on, kun ollaan isän kanssa järvellä. Makaan soutu-veneeseen kokkatuhdolla selälläni sen kapeimmassa sopukassa, tuulelta suojassa. Vene-terva tuoksuu, aurinko lämmittää ja välillä häivähtää isän piipusta kessun savun tuoksua. Jännitystä on aina ilmassa perässä tulevan Professori-uistimen ansiosta. Vaaksan päässä korvastani pieni laine liplattaa venelaudan ulkopintaan kevyessä vastatuulessa. Isä - koko elämänsä Kajiansaareissa asunut - soutaa tottunein, rauhallisin vedoin alahangoilta eli keskikutuhdolta. Vene nytkähtelee eestaas soudun tahtiin ja vähäinen vesi veneen pohjalla läikähtelee nytkähdysten tahtiin. Jos on aivan tyyntä, aironlavat nousevat vetojen välillä vain tulitikun mitan veden pinnasta. Virkeä rivi laa-

jenevia renkaita näyttää peilityynen veden pinnassa linjan, mistä aironlapa kulki ja jätti jäljen tippuvista vesipisaroista.

Isä kalasti aina. Hauen, ahvenen ja lahnan kudut keväällä. Elokuusta alkaen ahvenet syvältä pilkillä, pohjaongella ja pintasyötillä. Syys-lokakuun tyytinä, sumuisinakin päivinä matalaan nousseiden haukien jännittävä käestäminen, säilyttelemällä ne ympärille tarkasti ja varoen aseteltuun verkkoon, ”potkokseen” ja irrottamalla heti veneeseen. Etelän kesävierassukulaisten (=heidän lastensa) parissa kiertää vieläkin tarina, jonka mukaan isä tyynenä syyskesän päivänä käski äitiä laittamaan perunat tulelle. Hän nimittäin oli lähdössä käesteelle, hakemaan Haukilahden pohjukasta kalakeittoon haukitarpeet.

TUULASTUS

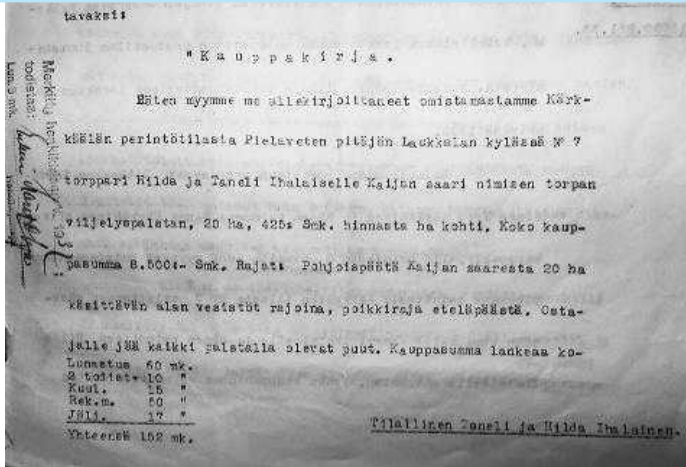
Pimeinä, tyytinä syysiltoina lähdettiin tuulastamaan. Pääsin joskus mukaan lyhyelle kierrokselle. Soutuveneeseen keulassa on tuulaskoura, jossa hyvin kuivatut tervaspilkkeet palavat häilähdellen. Kuuluu vaimeita sihahduksia, kun kuumia kekäleitä tippuu järveen. Välillä tiheä tervassavu kirvelee silmiä. Isä kommentaa pysymään hiljaa. Hän huomaa kalan. At-rain painuu äänettömästi veteen. Niin syväle, että kaikki piikit peittyvät. Jännitys kasvaa sietämättömäksi. Kun isä äkkiä pistää, vene heilahtaa pelottavasti. Hauki vilahtaa sekunnin tai pari tuulaskouran sivulla tervasvalossa, kun isä nostaa sen nopeasti veneeseen. Se räpistelee pimeään veneen pohjalla enkä näe sitä enää. Tunnen, miten vettä roiskuu kasvoileni saakka. Pelottaa vähän. Jos sauvotaan pidempään ilman kaloja, rupeaa pitkästyttämään. Alan seurata rannan korkeimpien kivien sysimustia varjoja, jotka lipuvat taaksepäin rantapajukon valovyöhykkeessä. Lapsen mielikuvitukseni rakentelee varjoissa tapahtuvia kauheuksia.

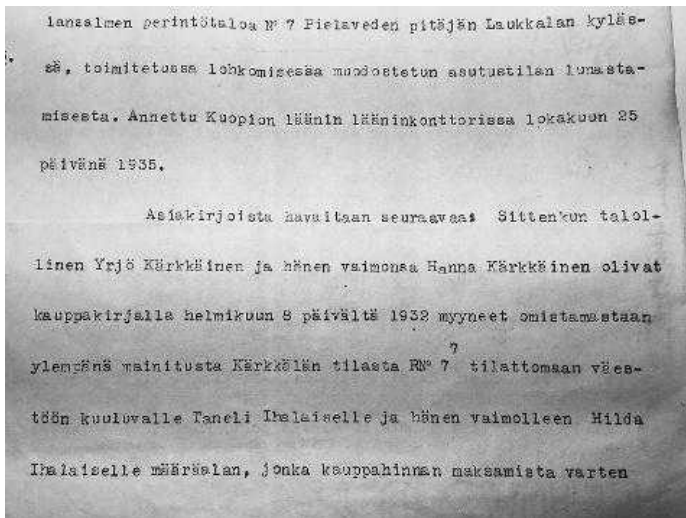
Heinäpellolla Rajaniemessä kesällä 1958 heinähaasian edessä. Vasemmalta Oskari, Eemeli, Anni ja Martta. Äidin sylissä naapurin 1-vuotias Marja-Liisa Ruhanen.

KOULUUN

Syksyllä 1957 lähdin kansakouluun. Koulumatkaa oli 6 kilometriä, josta talvella puolet Koivujärven jäällä. Siellä oli latu melkein aina ummessa. Vesi saattoi tavoittaa suksen pohjan ja jäätyä, jolloin ei auttanut muu kuin raapata jää pois sauvan piikillä. Selällä latu ”yläntyi” juoksetuslumesta talven mittaan lähes muun hangen tasalle ja suksi alkoi nujahdella latu-uran sivuille umpihankeen. Niillä taipaleilla ei kilpahihtoa harjoiteltu! Keväisin ja syksyisin isä kuljetti meitä ja lähinaapurien lapsia soutamalla koulun puoleiselle rannalle aamulla ja haki illalla takaisin. Hän tunsii kalareissuilta järven laineet tarkkaan ja osasi varmistaa turvallisuuden tuulen suunnan ja voimiansa mukaan. Veneilyliivit olivat tuolloin vielä tuntematon käsite. Muistan kouluun lähden tyyntä aamut veneellä joskus syyskuun loppupuolella. Ne ovat unohtumattomia. Joskus yöllä oli ollut hallaa. Aurinko nousi pilvettömälle taivaalle vielä melko nopeasti. Järven päällä seisoivat usvaseinämä. Heräävä tuuli alkoi painaa usvaa rannoilta selälle päin. Pilvitiheästä seinämästä pompahteli näkyviin saaria, luotoja ja rantoja kuin tyhjästä. Jossakin kaukana selällä usva alkoi jo näyttää tutummalta. Siellä se hävisi ja nopeasti haihtui nousevan auringon lämpöön.

*Kauppakirja viljelypal-
tasta, tehty 8.2.1932.
Siinä näkyy sosiaalisen
statuksen muutos:
ostajina torpparit Taneli
ja Hilda Ihalainen,
mutta allekirjoitus jo
tilallisina.*

*Kauppakirjaan lisätty
lohkomismerkintä
29.10.1935. Vielä
siinäkin mainitaan, että
ostajat olivat kuuluneet
tilattomaan väestöön.*

ONNELAAN MUUTTO

Keskikesällä 1958 meidän 7-henkinen perheemme (Hilda-mummo mukana) muutti saaresta mantereelle. Lähimpään naapuriin, Onnela-nimiselle tilalle Koivujärven itärannalle. Onnelan pohjoinen rajanaapuri, Rajaniemen tila oli kuulunut meille jo aiemmin. Kivisiä peltoja oli niissä yhteensä kolmisen hehtaaria. Siellä tulisi meille tutuksi yksi riesa, mitä ei saarella ollut. Pellot nimittäin olivat melko

hallanarkoja. Koulumatka meni samaa reittiä kuin saaresta, vajaa puoli kilometriä pidempänä. Mantereessa oli etuja, joitten arvo minulle valkeni vasta pari-kolme vuotta muuton jälkeen. Sieltä kun pääsi Salmenkylälle maita pitkin. Kaverit alkoivat kiinnostaa.

*Oskari Laukkanen
7.10.2021*

Pappani veli vietti eläkepäiviään kotonaan Tapion kylällä. Eleli leskenä paritalossa, jonka toisessa päässä eleli toinen eläkeläinen, pappani veli - ja leskenä hänkin. Suurin piirtein samanlaisessa sosioekonomisessa asemassa veljekset elelivät jämäkässä hirrestä rakennetussa talossa. Tämä pappani veli, josta nyt kerron, asui jämäkän hirsitalon tienpuoleista päätä.

Tämän tienpuoleisen lesken aamutoimet etenevät hyväksi muotoutuneen kaavan mukaan. Aamulla herättyään kävi ulkohuoneessa ja suoritti aamupesun. Keitti kahvin, astui Reino-kenkiin ja lähti rauhallisesti kiirehtimättä kävelemään postilaatikon, seuraten samalla luonnon ihmeitä. Katseli lintuja ja kuunteli lähiluonnosta kuuluvia ääniä. Rullasi Lapin Kansan suureen kouransa ja lamsi rauhallisesti kiirehtimättä jämäkkään hirsitaloonsa kauniin lasikuistin kautta. Pysähtyi vielä haukottelemaan ja raukeasti venyttelemään kuistille ja viimein astui kuistista suoraan pirttiin ja sulki oven.

Eräänä aamuna, samanaikaisesti näiden aamutoimien aikana, oli Valion tankkiauto saanut kerättyä maidot Tapion ja Tuhajan kylien tuottajilta. Nyt oli tankki täynnä ja maitoauton kuljettaja otti suunnaksi Rovaniemellä Kemijoen rannalla sijainneen meijerin. Oli tulossa juuri

Kittiläntietä sen mutkan kohdalla, joka oli ennen pappani veljen jämäkkää hirsitaloa. Niin ikävästi kävi, että sairaskohtauksen vuoksi kuljettaja menetti tuon maitoauton hallinnan ja se karkasi tieltä tuon lehteä hakevan leskimiehen lasikuistille, joka meni tuhannen päreiksi. Maitoauto pysähtyi vasta tuon jämerän hirsitalon seinään, juuri kun tuo leskimies oli sulkenut pirtin oven.

Leskimies huusi, että sisään ja mietti, kukahan sieltä on tulossa näin varhain aamulla. Kuulonsa oli kovin huono ja ihmetteli, kun ketään ei tullut ovesta. Kohautti olkapäitään ja ajatteli, että varmaan peltopommeja räjäyttelevät Ounasjoen takana. Kaatoi kahvin kuppiin, lisäsi joukkoon punaista maitoa ja sokeria, istuutui pirtinpöydän ääreen, levitti sanomalehden ja rupesi tutkimaan, että mitä sitä on maailmalla tapahtunut.

Myöhemmin, kun tälle leskimiehellekin oli selvinnyt, mitä oli tapahtunut, kyselivät sukulaiset, että mitä ajattelitte siitä kun maitoauto ajoi seinään. Empä mie mittään sen kummempaa kun, että pitäis Valiolle ilmoittaa, että ei näin suurissa erissä toimita maitoa minulle. Juon mielellään maitoa ruuan kanssa ja kahviinkin sekoitan, mutta mulle paremmin sopisi, että purkki kerrallaan tulis.

Lauri Laukkanen

Hernekeitto jäähtyy

Pappani veli, leskimies jo silloin, asui tienpuoleista paritalon päätä Tapion kylällä. Talon toista päätä asui toinen pappani veli, leskimies hänkin. Talo sijaitsi Kittiläntien ja Ounasjoen välissä niin, että talon pääty oli lähellä tietä. Eräänä keväisenä päivänä tuo leskimies oli keittänyt hernekeiton, lempiruokansa. Istui pirtin pöydän ääreen täyden hernekeittoautasen kanssa ja oli aloittamassa ruokailua, kun Rovaniemen suunasta kolisteli aura-auto kovalla vauhdilla. Auraili jäisiä tienpenkkoja, auttaen näin kevään tuloa ja ennaltaehkäisi mahdollista kelirikkoa. Vauhtia oli talon kohdallakin aika reilusti ja kävi niin, että aurasta lensi auki olevasta tuuletusikkunasta noin kymmensenttinen jäälohkare suoraan tuon herkuttelijan hernekeittoautaseen.

Harmitus oli tietysti kova, pisteli vihaksi, vaikka tämä hernekeiton nauttija oli rauhallinen mies. Kiukkua lisäsi vielä se, että olivat veljensä kanssa keskenään monesti moittineet aura-auton kuljettajaa liian kovasta vauhdista. Olivat joskus myös pihalta nyrkkiä heristelleet hänelle.

Sen verran se nyt luonnon päälle otti, että tarttui puhelimeen ja väänsi pienessä tunnekuohussa tiemestarin numeron ja samalla mietti, että viittiikö tämmösestä soittaa. Soitti kuitenkin.

Tiemestari oli monien tiemestareiden tapaan tiukan oloinen mies. Tiet on pidettävä kunnossa, satoi tai paistoi. Siitä ei lipsuta. Hieman oli äkäinen luonteeltaan ja tänä aamuna oli jo useampi soitto tullut tienvarren asukkailla. Mikä mistäkin oli motkottanut. Yleensä ihan joutavia höpötyksiä, hän ajatteli, tehdään tikusta asiaa. Oli siis lämpimänä jo valmiiksi, kun vastasi puhelimeen.

Se on Laukkanen Tapiolta kuka soittelee, päivää, aloitti leskimies puhelun. Päivää, mitä asiaa, vastasi tiemestari. No sitä vaan soitellen, että mulla hernekeitto jäähtyy, esitti asiansa tuo reklamaation tekijä. Mitä se mulle kuuluu, jos teillä hernekeitto jäähtyy, kysyi tiemestari kiihtyneenä. Ajatteli, että tämä soittajahan on pätkähullu ja mielti jo luurin lyömistä korvaan. Kuunteli kuitenkin vastauksen, joka sitten olikin aivan asiallinen. Sai kuulla, että aura-auto oli ajanut liian lujaa talon kohdalla ja jäälohkare oli lentänyt avoimesta ikkunasta hernekeittoautaselle. Olipa hyvä, että soitit, sanoi tiemestari, ota kuskin puhutteluun.

Selevä homma, sanoi leskimies ja jatkoi, että on tätä hernekeittoa mulla vielä kattilassa, että ei sen puoleen ole hättää ja jatkoi vielä, että riittää sitä sullekki, jos kuljet ohi niin poikkeapirtissä.

Lauri Laukkanen

Suvun tapaamista talkoohengessä

Kaunis syyspäivä valkenee heikon sumun keskeltä. Maalaisidylliä parhaimmillaan. Rauhallinen maalaisidylli rikkoutuu pian autojen ajaessa kiemurtelevaa kylätietä toinen toisensa perään punaisen maalaistalon pihapiiriin. Autoista purkautuu saapasjalkeista talkooväkeä. Valpas hirvikoira toivottaa haukahduksillaan tulijat tervetulleeksi. Traktori pörähtää käyntiin varastorakennuksen nurkalta isännän varmassa otteessa siirtyen kohti läheistä peltoa. Traktorin perässä on perunannostokone. Pellolle on jo aiemmin siirretty rykelmä puisia kuution kokoisia siirtolaatikoita ja pino sankoja.

Iloisten aamutervehdysten raikuessa väki siirtyy pellolle. On perinteiset perunannostotalkoot. Traktorin vetämä kone halkoo perunapenkkejä auki. Perunat jäävät siististi mullan pinnalle. Talkooväen kuulumisten vaihtaminen ja puheen sorina rauhoittuu. Kauniin kuulakkaat perunat löytävät tiensä nopsasti sankoihin, niistä siirtolaatikoihin ja edelleen traktorilla varastoon. Tunti toisensa jälkeen vierähtää kohti iltapäivää. Toki tilan talkooperinteeseen kuuluu, että välle tarjotaan tauolla maittavat talkookahvit ja päivän päätteeksi emännän loihtima herkullinen ateria. Kiitokseksi ahkeroinnista perunapussit löytävät vielä tiensä talkoolaisten autojen peräkonttiin.

Erilaiset talkoot ovat vanhaa kansanperinnettä. Alhaisen tilalla ovat odotetut perunatalkoot pysyneet voimassa vuosikymmenet. Niin tänäkin syksynä. Talkooväki on koostunut Jyväskylän Laukkasten suvun lähipiiristä, muutamalla naapurilla täydennettynä. Työn lomassa vaihdetaan tärkeimmät kuulumiset ja suunnitellaan uusia tapaamisia. Tämän syksyn talkoissa oli ilo tavata lähisukulainen lähes viidenkymmenen vuoden tauon jälkeen!

Arvostus kotimaista lähiruokaa kohtaan on noussut. Varsinkin kasvisten tuoreus ja tietoi-

Notkeat ja sukkelat talkoolaiset työn äärellä kauniina syyspäivänä.

Emännän herkulliset ruuat maistuivat päivän päätteeksi.

suus niiden kasvatuksesta kiinnostaa kuluttajia yhä enemmän. Hyvä näin!

Kirsti Laukkanen

Entisajan parannuskeinot

Taustaa

Suomalainen terveystieteellinen keskus oli ennen vanhaan sauna, jossa kylvettiin väsynyt ruumis virkeäksi, eikä sauna ole menettänyt suomalaisessa kulttuurissa merkitystään vieläkään. Saunassa kupattiin ja hierottiin, käärrittiin keho tai kipeä raaja koivunlehti- tai yrthihauteeseen ja istuttiin muurahaispesäkylyssä.

Nykyajan lääketiede kohauttaa olkapäitään entisajan loitsijoille, tietäjille ja manaajille. Lääketieteellisessä oppisaleissamme tuskin koskaan kuulee viittaustakaan kansan käsitykseen taudeista ja niiden parantamisesta.

Suomalainen hyvinvointikeskus on nykyään toimiva rakennus, joka pitää sisällään niin sairauden- kuin terveydenhoidonkin. Sen seinien sisällä hoidetaan ihmiset vauvasta vaariin. Tietoa saadaan nykyaikaisista hoitokeinoista ylen määrin. Tästä huolimatta vanhan kansan parannuskeinot eivät ole vielä täysin painuneet unhoon. Vielä meillä muistetaan paljon vanhaa tietoa ja sitä osin käytetään hyväksikin, kotikonsteina tietenkin, osin tältä nykyaikaiselta ja tehokkaalta terveydenhoidolta salassa.

Nuorena sairaanhoitajaopiskelijana haastattelin isoäitiäni Anna Alataloa, aik. Laukkanen, os. Riikonen, entisaikojen parannuskeinoista ja kirjoitin muistiin hänen nuoruuden aikaisia parannuskeinojaan aikana, jolloin ei vielä ollut lääkkeitä saatavilla.

JOS EI SAUNA, TERVA JA VIINA AUTA, ON TAUTI KUOLEMAKSI

Nämä kolme asiaa olivat pohja ja perusta, joista lähdettiin, kun ihminen sairastui ja apua alettiin etsiä. Joskus hoito auttoi ja potilas parani, joskus tauti koitui kuolemaksi, sillä kun ihmisen aika on lopussa, eivät häneen mitkään

parannuskeinot tehonneet ja siihen oli tyytymäinen.

Ennen ei niin monia sairauksia tunnettuakaan. Tavallisimmat sairaudet silloin olivat: puru, leini, ruumiinkoi eli hivutustauti, laaki ja lapsilla riisi. Tietysti oli hammastautia, jäsenviikoja, ajoksia jne. Kulkutaudeista tunnetuimpia oli espanjakuume ja rokot.

Taudit sairastettiin useimmiten kotona, "sairashuoneeseen" kun ei läheskään kaikilla ollut mahdollisuutta päästä, ainakaan maaseudulla.

Synnytykset

Yleisin synnytyspaikka oli sauna, kuten arvata saattaa. Koulutettuja kättilöitä ei ollut saatavilla, vaan avustajina toimivat ns. lapsenpäästäjät, naapureiden emännät, lasten isät ja jopa suurimmat omista lapsista.

Jos synnytyksissä tuli joitakin vaikeuksia, ei kovin paljon pystytty tekemään. Usein kävi niin, että joko äiti tai lapsi tai molemmat kuolivat. Heikkoa lasta elvytettiin roikottamalla pää alaspäin tai läimäyttelemällä voimakkaasti. Toinen keino oli lapsen kastaminen vuorotellen kylmään ja kuumaan veteen. Lapsivuodeaika viivytettiin useimmiten saunassa. Aika vaihteli muutamasta päivästä useampaan viikkoon.

Lastensairaudet

Sauna oli tärkeä paikka lasten hoidossa. Vastasyntyneetkin vietiin heti saunomaan. Hierominen auttoi moneen vaivaan. Lapsia hierottiin etenkin jaloista, jotta näille kasvaisi suorat, sorjat sääret. Hieronta oli apuna myös silloin, kun arveltiin lapsilla olevan "harjaksia" selässä eli jos lapsi oli erityisen itkuinen ja kärtyinen. Vehnäjauhoista ja vedestä tehtiin kiinteä taikina. Lapsi vietiin saunaan ja taikinalla hierottiin selkää, jolloin "harjaket" tarttuivat taikinaan ja lapsi tervehtyi.

Jos lapsella arveltiin olevan "riisi", hoidoksi annettiin riienmarjoja (ehkä sudenmarja tai näsiä) maitoon liuotettuna. Lasten leiniin taas auttoi leinheinävesikylypy. Oli tärkeä käyttää eri heiniä tytöille kuin pojille. Tytöille auttoi poimulehti ja pojille hanhikki. Leinheinävettä voitiin käyttää myös sisäisesti pieninä määrinä maitoon sekoitettuna.

Sammakseen eli valkoiseen peitteeseen lapsen suussa auttoi suun ja kielen pyyhkiminen mustalla silkillä. Korvasärkyä parannettiin tupakansavulla tai räsyyn kääriyllä paistetulla sipulilla hautoon. Kalkin puutteeseen lapset söivät ennen savea uunin kupeesta tai pihlajanmarjoja ja ketunleipiä luonnosta. Vilustumiseen oli hoitona saunominen ja sipulimaito. Kuumetta hoidettiin kylmin käärein ja hikoiluttamalla.

Kuppaaminen

Kuppaaminen oli entisaikojen yleisin hoitomuoto saunan ohella. Kuppaaminen auttoi vaivaan kuin vaivaan. Sen avulla hoidettiin niin fyysisiä kuin psyykkisiä vaivoja. Yleiskuntoa pidettiin yllä säännöllisellä kuppaamisella. Kuppaaminen tapahtui saunassa, missäs muualla. Saunomisen ja kylpemisen pehmittämään ihoon kuppari imi kiinni "kupsasarvet", jotka oli valmistettu lehmän sarvista. Kalvoina käytettiin sian rakkokalvoa. Kun iho oli kohonnut, sarvet poistettiin ja kuppari löi "kupkirveellä" pieniä haavoja ihoon. Tämän jälkeen sarvet imettiin uudelleen ihoon verenvuotoa voimis-

tamaan. "Kupittaamalla" saatiin paha veri pois ja vaivat helpottuivat, jotkut paranivatkin.

Joka kylässä oli oma kuppari, joka kiersi talosta taloon. Muita kansanparantajia olivat hierojat, jäsentenlaittajat, puoskarit ja verenseisauttajat, joilta saattoi myös hakea apua vaivoihinsa.

Puoskarit valmistivat omien tarkoin varjeltujen ohjeittensa mukaan voiteita, hauteita ja juomia. Verenseisauttaja puolestaan oli sellainen henkilö, jolla luonnostaan oli kyky seisauttaa verenvuoto pitkienkin matkojen päästä.

Aikuisten sairaudet

Yleisimpiin aikuisten sairauksiin kuului keuhkotauti eli rintatauti. Taudin lievempiin oireisiin, kuten yskään, hoitona oli saunominen ja kamferitipat. Kuumeeseen yskään lääkkeeksi käytettiin pukintalia kahviin sekoitettuna. Juoma juotiin kuumana, sitten jalkapohjat voideltiin samaisella pukintalilla. Villasukat vedettiin jalkaan ja jalkapohjia haudottiin kuumaa uunista vasten.

Sisäisesti lääkkeenä käytettiin myös sipuliviinaa sekä pikiöljyä maidossa. Pikiöljyä hierottiin myös sairaan rintaan. Nämä hoitokonsdit yleensä vain lievittivät oireita. Keuhkotaudin uhrin paranivat harvemmin. Tauti vei mennessään useimmat.

Sydänvaivoihin oli jokaisen mummun varastossa valeriaana ja kamferitipat. Ruusutippoja, sekä punaisia että valkeita, käytettiin samoihin vaivoihin. Tipat nautittiin joko maitoon sekoitettuna tai sokeripalan päälle tiputettuna.

Puru oli yleinen nimitys kaikenlaisille mahavaivoille. Hoitoina näihin monesti hyvin epä-määräisiin vaivoihin käytettiin samankaltaisia lääkkeitä kuin rintatautiin. Sisäisesti käytettiin pikiöljyä ja tervakahvia. Suolakahvi oli voimakas lääke ainakin maultaan, sillä sekoitukseen laitettiin puolet kahvia ja puolet suolaa. Hyvä lääke oli myös viina, johon oli sekoitettu koivun tuohen helpeitä. Lisäksi kuppaaminen auttoi varmasti näihinkin vaivoihin.

Matoläläkkeeksi ihmiset voivat ennen lamp-

Pekka (Petter) Jussi Niilonpoika Laukka

puöljyä. Sitä piti kumota vähintään puolen kahvikupillisen verran. Lääkettä kokeilleet olivat kertoneet sen olleen varsin voimallista ainetta, mahaa poltti ja oksetti. Mitä lie mato tuuminut? Apteekista sai matovaivoihinsa ”kamalajauhoja”.

Usko oli tärkeä parannustapahtumassa. Jos ei uskonut, ei myöskään parantunut. Luotamus parantajaan täytyi myös olla vahva.

Rakkotautisena maattiin uunin päällä tai penkillä jalat vasten kuumaa uunia välillä naukkailen jotain ”lämmittävää”. Lämmintä juotavaa tehtiin myös sianpuolukan lehdistä tai liinan eli hampun siemenistä. Siemenet piti paahata ennen kuin niistä voitiin tehdä juomaa.

Ulkoisia parannuskonsteja olivat mm. kuumavesihaude tai kamomillavesihaude. Hautominen tapahtui istumalla kuumassa vedessä tai hautomalla käärein vatsaa. Luunmurtuma sidottiin päretikulla tiukkaan siteeseen ja hoidettiin kotioiloissa. Jos paikkakunnalla oli jäsentenlaittaja, haettiin tämä apuun.

Haavat hoidettiin myös kotikonstein. Verenvuotoa tyrehdyttämään käytettiin raustalehteä eli piharatamoa. Ensiapuna vuotavaan haavaan oli hyvä konsti lirauttaa siihen omaa virtsaa. Haavojen hoidossa käytettiin myös puuöljyä. Puudutusaineena haavoihin, mahdollisiin ompeluihin tai leikkauksiin käytettiin pirtua, myös sisäisesti.

Tikut ajoi pois lamppuöljykääre. Käärettä pidettiin noin vuorokauden ajan, jonka jälkeen tikku tuli pois lähes itsestään. Kipu helpottui heti kääreen laittamisen jälkeen. Toisena hoitokeinona oli sormen tervaaminen. Sen tarkoituksena oli saada sormi märkimään nopeammin. Tikku tuli sitten märän mukana pois. Puuöljykääre ja voitelu auttoi myös tikkuvaivoihin.

Paiseisiin eli ajoksiin yleisimpinä hoitokeinoina olivat erilaiset hauteet. Tervahaude: kipeät kohdat voideltiin tervalla ja lämmitettiin uunin kupeessa. Ruisleipähaude: ruisleipää, jonka päällä oli voita, pureskeltiin suussa ja sitten pureskeltu mössö laitettiin ajoksen päälle, peitettiin voipaperilla ja annettiin hautua pari päivää. Kun haude otettiin pois, oli paiseeseen tullut valkoinen pää, joka leikattiin auki ja sisus vedettiin ulos. Ohrajauhohaude: karkeista oh-

rajauhoista keitettiin puuro. Se laitettiin ajoksen päälle samaan tapaan kuin ruisleipähaude. Ajoksien kotihoitokontina käytettiin myös ”varia” eli vasikan paskaa sekä mustan lehman lantaa. Suun kautta nautittiin hiivaa paistauttiin.

Erlaisiin särkyihin ja pakotuksiin ensimmäisenä hoitona oli kuppaaminen. Se auttoi lähes mihin vaivaan tahansa. Myös hierominen ja erilaiset hauteet sekä saunominen suopursuvastalla auttoivat. Turkinpalkovinalla voideltiin kipeitä kohtia. Turkinpalkoa kasvatettiin kotona. Luupiikkisärkyihin oli hoitoina rienenmarjat maitoon liotettuina.

Selkä- ja jalkasärkyihin tehokas hoito oli talominen. Pienet lapset talloivat vanhempiaan. Suomeniskentä auttoi myös moniin särkyihin ja huimaukseen. Esimerkiksi hammassäryssä piti iskettävän suonta nimettömän sormen ja pikkurillin välistä. Suomeniskijöillä oli työvälineenä suonirauta eikä sitä osannut kuka tahansa käyttää. Piti olla ”ammattimies” asialla. Hammassärkyyn auttoi tietty liuos. Viinassa liotettiin homeisia vaskirahoja, liuosta pantiin pumpulilla hampaankoloon. Pakotus helpotti, mutta usein lähti suusta myös nahka. Poskien ja leuan sekä niskan kuppaaminen auttoi myös hammaspakotuksiin.

Ihottumat ja kutinat

Yleisesti käytetty nimitys ihottumille ja erilaisille kutinoille oli syyhy. Syyhyyn saattoi saada mistä milloinkin, myös kotieläimet levittivät sitä. Jos arveltiin, että kyseessä oli sikasyhy, piti ottaa sian makuunurkasta pehkuja ja hangata niillä kutiavaa kohtaa. Ellei toimenpide auttanut, kyseessä oli mitä todennäköisimmin maannousu. Silloin piti ottaa perunakuopan seinästä ruskomultaa ja hangata sillä kutina-kohtaa.

Mustaruusu oli ihosairaus, jota hoidettiin hautein. Taudin oireita olivat vilutus ja kuume. Keholle tuli turvotusta ja punoitusta, samalla nousi myös rakkuloita. Silloin sanottiin, että ”se otti oikein ruusin viisiin” ja kipeään paikkaan pantiin ruusikääre. Ruusikääre oli ennen aikaan tärkeä kapine ja sellainen piti olla joka kylässä. Sitten sitä lainattiin tarpeen mukaan, kun joku sairastui.

Oikeaoppinen ruusikääre sisälsi seuraavat

yhdeksän lajia: hikisiä (pesemättömiä) villoja sekä mustia että valkeita, punaista ja mustaa lankaa, puuöljyä, pikiöljyä, pukintalia, tärpättiä ja kuivaa kanvärkkiä (kamferia). Kääre lämmitettiin ennen käyttöä.

Syyliät liittyivät myös tavallaan ihon sairauksiin. Syylien poistokeinona oli mm. niiden voitelemineen aamusyljellä tai sitten syyliät laskettiin ja villalankaan tehtiin yhtä monta solmua. Lanka haudattiin kiven alle ja sitten vaan jäätettiin odottamaan tuloksia. Kyseisiä näppylöitä myös hirtettiin villalangalla tai tervattiin. Pikiöljy oli hyväksi havaittu hoitokeino ihottumienkin hoidossa. Boorisalva + tervasekoite paransi peräaukon kutinan. Voide oli tahravaava eikä sitä voitu käyttää muihin kutinoin.

Kuolemantauti

Jokaiselle tuli aikanaan hetki, jolloin rohdot ja parannuskeinot eivät enää auttaneet, sairastuttiin kuolemantautiin. Kuolema koettiin entisaikoina varsin luonnollisena tapahtumana, johon varauduttiin jo varhaisessa vaiheessa. Kuolinvaatteet tehtiin itse ja ne odottivat hyvin pakattuina aitassa aikaansa. Vaatekerta oli täydellinen aina hattua ja saappaita myöten. Kuoleman tultua vainaja pestiin ja puettiin erityisellä hartaudella ja asetettiin sitten laudalle esimerkiksi aittaan, missä omaiset ja tuttavat saattoivat käydä vainajaa katsomassa.

Lopuksi

Entisaikojen parantaminen pohjautui paljolti uskoon, jopa taikuuteen, mutta monet luonnosta saadut lääkeaineet vaikuttavat todella parantavasti ja vaikuttavat yhä edelleen. Eri asia onkin sitten se, kuka nykyisin viitsii nähdä vaivaa luonnonyrttien tähden. Onhan toki paljon helpompaa mennä apteekkiin ja ostaa sieltä valmiit pillerit, kuin rämpiä luonnossa yrttijuuriin perässä.

Sirkka-Maaret Pumpanen

Lähteet

Alatalo Anna (aik. Laukkanen, os. Riikonen), synt. 17.6.1906 Suistamo, k. 5.8.1990 Kouvola. Haastattelu kesällä 1984.

Kinttaan Laukkasten esi-isä, itsellinen Niils (Niilo) Larsinpoika Laukka s. 7.5.1776 muutti 1700-luvun lopulla Pulkkilasta ensin Pippolaan ja avioitui siellä 1801 meijerikko Maria Pehrsdotter Mahasen kanssa. Avioliitto oli kuitenkin varsin lyhyt, sillä Maria kuoli vuonna 1805.

Niilo Laukka avioitui uudelleen 1820 Caisa Pehrsdotter Lumbergin kanssa. Kärämäellä pariskunnalle syntyi kolme lasta; Margareta s. 1821, Niils (Niilo) s. 1829 ja Petter (Pekka) s. 1834. Niilo kuoli Kärämäellä 1843 ja Caisa kaksi vuotta myöhemmin 1845.

Caisa muutti Kärämäeltä Pyhäjärvelle 1843, ensiksi piiksi ja sitten avioitui talollisen pojan Henry Lohvan kanssa. Pyhäjärvellä heille syntyi viisi lasta: Johan s. 1845, Niils s. 1847, Samuel s. 1850, Julius s. 1852 ja Kaisa 1854. Perhe muutti 1858 talolliseksi Kiuruvedelle, Näläntö 7:ään Pietilään. Niils (Niilo) Niilonpoika oli sisaruksista hän, jonka perilliset asuttivat Kiuruvedellä Kinttaan ja Lahnamaan.

Veljekset Niilo ja Pekka muuttivat naimatomina Kärämäeltä Pyhäjärvelle 1848. Niilo muutti Kiuruvedelle Niemisjärvelle 1850. Hänet merkittiin kirkonkirjoissa itselliseksi. Maria Gustava Pesonen muutti Kiuruvedelle 1850 ja tammikuussa 1851 Maria Gustava Pesonen ja Niilo Niilonpoika Laukkanen vihittiin avioliittoon. Tuolloin Niilon sukunimeen Laukka oli jo lisätty nen-pääte.

Pekka Jussi (Johan) Niilonpoika Laukka(-nen) oli Niilo Laukan nuorin poika. Hän oli syntynyt 20.9.1834 Kärämäellä. Siellä hänet on merkitty rippikirjoissa palkollisten luetteloon ja lisämerkintöjen mukaan hän muutti Kärämäeltä Pyhäjärvelle 9.11.1848 yhdessä veljensä Niilon kanssa.

Pekka vihittiin avioliittoon 3.8.1861 Anna Leena Matintytär Lapinkosken kanssa. Vihkimisen jälkeen Pekka Laukka on perheineen itsellisten luettelossa. Vuonna 1870 Pekka Laukka muutti talolliseksi Mäkiäiskylän no.

57 Juusolaan. Hän oli Juusolan isäntänä vuoteen 1905, kunnes hänen poikansa Sakarias vihittiin ja hänestä tuli Juusolan isäntä. Pekka Niilonpoika Laukka kuoli 2.9.1908 lähes 74-vuotiaana vanhuuteen. Hänet haudattiin Pyhäjärvelle 6.9.1908.

Pekka Niilonpojan vaimon Anna Leena Martintyttären isä oli Matti Olofinpoika Lapinkoski s. 25.5.1807 Pyhäjärvellä. Äiti Carolina Heikintytär Saaranen eli Hietala s. 3.8.1808 Pyhäjärvellä. Anna Leena oli vanhin ja hänellä oli seitsemän sisarusta. Anna Leena eli vielä noin viisi vuotta leskenä ja kuoli lähes kahdeksankymmenen vuoden ikäisenä vanhuuteen. Hänet haudattiin 6.4.1913 Pyhäjärvelle.

Anna Leenalla ja Pekalla oli kahdeksan lasta: Vanhin lapsista oli Liisa. Hän oli syntynyt 8.3.1863 Pyhäjärvellä. Liisa vihittiin talollisen Matti Martinpoika Ruotasen kanssa 24.8.1881 Pyhäjärvellä. Matti oli syntynyt 20.9.1851 Pyhäjärvellä. Heille syntyi kymmenen lasta. Perhe asui talollisena Pyhäjärven Mäkiäiskylässä Ruotoisenmäki no. 32:ssa.

Toiseksi vanhin oli Maria. Hän oli syntynyt 25.4.1864 Pyhäjärvellä. Maria oli ripitetty salavuoteudesta 6.2.1887. Maria ja Herman Hermanninpoika Kananen oli kuulutettu avioon 8.12.1890. Heidät vihittiin 23.3.1891. Herman oli syntynyt 4.6.1854 Pyhäjärvellä. Perheeseen syntyi kaikkiaan viisi lasta. Herman ja Maria Kananen merkittiin mäkitupalaiseksi.

Kolmas lapsi oli isänsä kaima Pekka. Kirkonkirjoissa nimen kirjoitusasu oli Pehr. Pekka oli syntynyt 8.5.1868 Pyhäjärvellä. Hän eli vain kaksitoistavuotiaaksi ja kuoli Pyhäjärvellä jouluaattona 1880 kuumeeseen. Pekka haudattiin tammikuun toisena päivänä 1881 Pyhäjärvelle.

Neljäs lapsi oli Johannes ja hän oli syntynyt 23.12.1869 Pyhäjärvellä. Johannes eli vain vajaat kahdeksan vuotta ja kuoli 26.4.1877 Pyhäjärvellä näivetystautiin.

Lapsista viides oli Herman. Hän oli syntynyt

25.7.1872 Pyhäjärvellä. Herman muutti naimattomana Amerikkaan 11.4.1890.

Kuudes lapsi oli Sakarias (Zakris), joka syntyi 23.5.1874 Pyhäjärvellä. Sakarias vihittiin 3.3.1905 Elina Villentytär Nikusen s. 24.12.1882 Pyhäjärvellä, kanssa. Elinan isä oli talollinen Pyhäjärven Mäkiäiskylän no. 55:ssa Nikulassa. Ville Samulinpoika Nikula oli syntynyt 28.3.1860 Pyhäjärvellä ja äiti Miina Hiskiaksentytär os. Rönkönharju 24.5.1854 Pyhäjärvellä. Sakarias ja Elina olivat talollisina Pyhäjärven Mäkiäiskylän no. 57:ssa Juusolassa vuodesta 1905 aina siihen asti, kunnes muutti perheineen 30.12.1915 Haapajärvelle. Heillä oli viisi lasta.

Seitsemäs Pekan ja Anna Leenan lapsi oli Anna Gustava. Hän oli syntynyt 5.4.1876 Pyhäjärvellä. Hän eli vain kaksi vuotta, neljä kuukautta ja kaksikymmentä päivää ja kuoli 25.8.1878 pistokseen Pyhäjärvellä.

Pekan ja Anna Leenan nuorin lapsi oli Johannes. Hän oli syntynyt 27.2.1878 Pyhäjärvellä. Hänkään ei elänyt kuin vajaat kaksikymmentäviisi vuotta ja kuoli munuaistautiin 1.2.1903 Pyhäjärvellä. Hän oli naimaton ja lapseton.

Pekalla ja Anna Leenalla oli vielä yksi ottoplapsi, Anna Kaisa. Hän oli Pekan ja Anna Leenan toiseksi vanhimman tyttären Marian ja vanhimman tyttären Anna Liisan miehen Matti Ruotasen tytär, syntynyt 29.12.1886.

Anna Kaisa vihittiin 16.12.1908 Pyhäjärvellä talonpojan Hiskias Nikusen kansaa. Hiskias Nikunen oli syntynyt 01.9.1884 Pyhäjärvellä.

Lähteet:

Pulkkilan srk:n, Kärämäen srk:n, Pyhäjärven srk:n ja Kiuruveden srk:n rippikirjat, syntyneiden ja kastettujen luettelot, muuttokirjat ja vihittyjen luettelot. Kuopion läänin henkikirjat. Laukkasten sukuseura ry:n sukutallenteet.

Leo Laakko

Laukkasten suku odottaa joka kolmatta vuotta, koska silloin on sukukokous, ei odoteta suotta.

Niin tälläkin kertaa oli varaus heinäkuussa, vaan eipä se onnistunut, sillä syy oli muussa.

Kokoukseen pyrkikin kutsumaton kuokkavieras: tuo korona, mikä kaikki järjestelut uusiksi hieras.

Onneksi elokuussa koronaluvut laskuun vääntyy ja odotus kokousmatkaksi Tallukkaan kääntyy.

Oli hieno hotelli, ympäristö ja hyvä kokouspaikka, missä saattoi olla pidempäänkin ja yöpyä vaikka.

Heti alkajaisiksi törmäsin neljään jäsenene uuteen, jotka etsivät tietoa suvusta uuteen ulottuvuuteen.

Kas kummaa, he olivatkin Jyväskylän sukuhaaraa, ja torjuivat hyvin jäsenmäärän hiipumisen vaaraa.

Jyväskylän väki oli ahkeroinut jäsenhankinnassa niin, että entinen pieni ryhmä olikin jo iso massa.

Kokouksen ohjelma oli mielenkiintoinen ja hyvä. Oli historiaa ja kiinnostus DNA:n saloihin oli syvä.

Sukukokous ei asioiden hoidosta moitetetta sano ja nuijittiin uuden sukuneuvoston kokoonpano.

Lounas vanhat ja uudet sukulaiset yhteen veti ja samaan pöytään ängettiin kuulumisinemme heti.

Sukujuhla on aina myös kokouksessa tärkeä puoli ja monialaisia esiintyjä Laukkasista löytyy, ei huoli.

Saunomisen vaikutuksista oli mahtavaa kuulla itse asiaa tutkineen Jari Laukkasen suulla.

Palkittiin sukuseuran hyväksi ahkeroinutta väkeä, mikä oli hyvin kulkenut myös koronavastamäkeä.

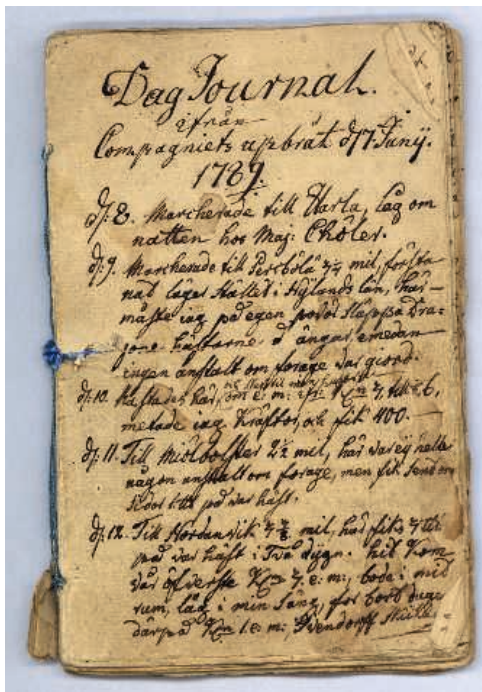
Hienon musikkiesityksen: sävellyksen ja laulun loihitivat äiti ja tyttäret edessä metsän kuin taulun.

Sukuhaarat pian omaa ohjelmaa välivuosiksi valaa, kun yhteistä tapaamista ja tunnetta kaipaa ja halua.

On se hieno tunne, minkä sukuyhteys sisällä luo, ja kolmen vuoden kuluttua meidät taas yhteen tuo.

Sirpa Herve (o.s. Laukkanen)

Museoviraston kuvakokoelma CC BY 4.0 kuva.

Pieni paperinpala.

Löysin mä kynän ja paperinpalan,
pienestä rasiasta

Päätin ett nyt mä kirjoittaa alan
pienestä asiasta.

Ensin mä täytin arkin yhden
pienestä maailmasta

Kuinka mä kauniin näin sen
pienestä ikkunasta.

Löysin mä paksun paperi nipun
Suuresta kansista

Sain myös ankaran kirjoitus halun
Suuresta asiasta.

Kirjotan sanan, kirjotan lauseen
Kirjotan arkkeja monta

Kerron kuinka on ihmistä monta
Onnellista ja onnetonta.

Pienessä piirissa pienet ihmiset
kertovat pienistä asioista.

Tarinat pienet suuria ovat
pienille ihmisille.

Elämän huolet, murheet ja tuskat

Paperin palassa toistaa

Mutta myös joskus ilot ja riemut
valon pilkkuna loistaa.

Leo Laakon runo arkistosta

Laukkasten sukuneuvosto 2021-2024

Heikki Laukkanen

puheenjohtaja
Runonlaulajantie 123, 51900 Juva
puh. 040 075 5204
heikkilaukkanen64@gmail.com
[Kerimäen sukuhaara](#)

Antti Laukkanen

varapuheenjohtaja
lehden oikoluku, sukututkimus, DNA
Retkeilijänkatu 6 A 10, 00980 Helsinki
puh. 040 076 9808
antti.t.laukkanen@gmail.com
[Parikkalan \(Kinnarniemen\) sukuhaara](#)

Kirsti Laukkanen

tuotteiden myynti
Mannisenrinne 4 A 17, 40270 Palokka
puh. 044 979 2653
kirsti.laukkanen53@gmail.com
[Jyväskylän sukuhaara](#)

Oskari Laukkanen

varainhoitaja
Neularanta 4, 70780 Kuopio
puh. 040 027 1353
oskari.laukkanen@gmail.com
[Pielaveden sukuhaara](#)

Leo Laakko

lehtivastaava, sukututkimus
Latvakuja 2, 16300 Orimattila
puh. 044 323 7475
leo.laakko@gmail.com
[Kiuruveden \(Kinttaa\) sukuhaara](#)

Sirkka-Maaret Pumpanen

sihteeri, Facebook
Leipämäentie 753, 58700 Sulkava
puh. 040 0327 7179
sirkkamaaret@luukku.com
[Kirkkijoen sukuhaara](#)

Heli Janhonen

lehden toimittaja
Vanha Kuninkaantie 9 as 1, 06100 Porvoo
puh. 050 375 5377
heli.janhonen@mondaymorning.fi
[Jyväskylän sukuhaara](#)

Risto Laukkanen

jäsenrekisterin hoitaja
Lehtokatu 14, 40630 Jyväskylä
puh. 040 064 7637
mariapia.laukkanen@gmail.com
[Kesälahden sukuhaara](#)

Pia Laukkanen

tuotteiden myynti
Lehtokatu 14, 40630 Jyväskylä
puh. 050 344 0456
mariapia.laukkanen@gmail.com
[Kesälahden sukuhaara](#)

Pekka Laukkanen

kotisivut, jäsenrekisteri
Rinnekatu 18, 18100 Heinola
puh. 040 528 5316
lucapekka@gmail.com
[Uukuniemen sukuhaara](#)

Posti Green

Laukkalan kirkon yhteydessä sijaitsee Laukkalan hautausmaa. Laukkalan hautausmaa otettiin käyttöön 1934. Hautausmaalla sijaitsee sankaripatsas *Aseveljen hyvästijättö*. Talvi- ja jatkosodassa kaatuneiden muistoksi reliefin on suunnitellut Armas Tirronen. Laukkalan hautausmaalle on haudattu 61 sankarivainajaa.